De listige minnaars, of De jonker boer, en boer jonker

Roelof Norel

bron
Roelof Norel, *De listige minnaars, of De jonker boer, en boer jonker*. Gerrit Kuyper, Amsterdam 1705

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/nore003list01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

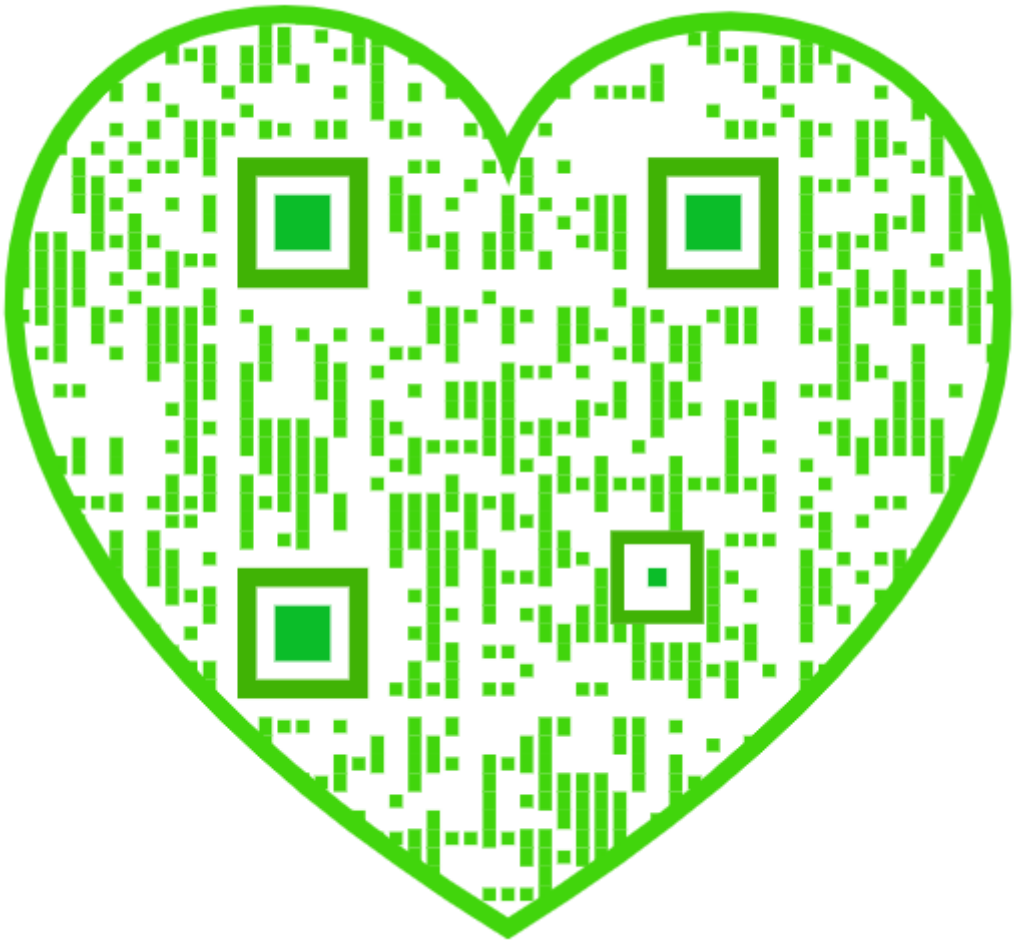

Vertooners.

EDUWARD, *een Edelman*.

IZABEL, *Dogter van Eduward*.

JERONIMUS, *Vriend van Eduward*.

KAREL, *Vryer van Izabel*.

JORIS FRANSZ., *een gewezene Schipper*.

KNIERTJE BOUWENS, *Huysvrouw van Joris Fransz*.

BREGJE JORIS. *Dogter van Joris Fransz*.

TEEUWIS, *Hovenier van Eduward, en Vryer van Bregje*.

KLAAS, *Knegt van Eduward*.

KLAAR, *Meyd van Eduward*.

JOOST, *Knegt van Karel*.

TRYN, *Meyd van Joris Fransz*.

HIDDE JELMERS, } *Neven van Joris Fransz*.

LUTJE BOUWES, }*Neven van Joris Fransz*.

AAGJE JELMERS, } *Vrouwen van Hidde, en Lutje*.

JESKE JEYT, }*Vrouwen van Hidde, en Lutje*.

Een VISDRAGER,

'Het Blyspel speelt voor, en by de huyzen van Eduward, en Joris Fransz. Begint voor, en eindigd kort na de middag des zelven daags.

De listige minnaars, of de jonker boer, en boer jonker.
Blyspel.

Eerste bedryf.

Eerste tooneel.

TEEUWIS, ***al zingende met een Hark*****.**
WAt regt de liefde wongderen uyt,
Door Bregjes toverlonken,
S'is als het regte Bachus kruyt,
Waar van men word smoor dronken.
ô Bloedt wat is 't een medicyn
Om wonden te genezen,
Zy kwetst, zy heelt, en stilt de pyn,
Wat kan 'er beeter wezen?

2.

Og Bregje wat ben ik vervoert? Ik brangd gelyk een oven,

Jy hebt my 't ingewangd ontroerd, Van ongderen, en van boven; Og wist jy hoe ik waar gestelt, Jy zoud myn brangd wel koelen, Jouw Teeuwis lyd kragt en gewelt, Kan Bregje dat niet voelen?

BREGJE ***in het venster*****.**
Wel Teeuwis, wel Teeuwis, wel maet, kunje zo rederyke vaer?
Wel men zouw 't je niet aenzien, datje zulk een miester waer.
Jan Vidius en Vorkilius, dat waeren by jou maer regte bloeijen,
Wel zo doende zel ons hiele langt, in 't kort vol Rederykers groeijen.

TEEUWIS.
Og myn geschilderde Anjelier, myn kostelyke Goudsblom,
Myn drie dubbelde Suringa, myn gesuykerde Lelikomvaliom,
Myn Princesje Royal, myn gespikkelde montagne d'Angleteere,
Gort Bregje kon ik je tot aen den Hemel verheffen ik deed het zo geeren:
Want als ik jou bakkesje maer aenzie, zo vlamt het hart in myn ingewangt
Gelyk een Goudsche kalkooven, daer men de harde stien in brangd.
Maer Heer Bregje lief, is je Vaertje weer t'huys?

BREGJE.
Waerom?

TEEUWIS.
Wel om datje moet boven blyven.

BREGJE.
Ja Teeuwis Krelisse, hy is bezig om aen myn Oom
Jan Bouwesse te schryven.

TEEUWIS.
ô Ho! aen die ouwe saggelaer?

BREGJE.
Zagt Teeuwis Krelisse, maek het niet te grof.
't Is myn mortjens eygen broer, hy is ryk.

TEEUWIS.
Ik kan die fokkert wel, maer Bregje kom reys of.

BREGJE.
Ik durf werentig niet, want Vaertjen het men op de hals bevoolen,
Dat ik zou boven blyven.

TEEUWIS.
Tut, tut, wat vreesje, kom zagjes of op je kousse zoolen.
Wakker de muyltjes uyt: nou Bregje lief kom maer of, je hebt geen noot.

BREGJE.
Geen noot, zegje, geen noot! wel zie daer, wierd het myn Vaertje gewaer, hy sloegme half door.

TEEUWIS.
Daer blyf ik je borg veur, je bent ommers met jouw eigen Teeuwis Krelisse wel te vreden.

BREGJE.
Ja ik heel wel maer myn vaertje niet.

TEEUWIS.
Nouw jy weet ommers hoe na dat wy met malkanderen staen, kom jy maer beneden
Op myn woord, ik houw jou voor alle ongemak en prykel vry.

BREGJE.
Wel zie daer dan op jou woort en die belofte kom ik je by.

TEEUWIS.
Daer komt myn hartedief, om wien ik door 't vuur van liefde geheel tot assche zal moeten verbrangden.

Twede tooneel.

TEEUWIS, BREGJE.

TEEUWIS.
WElkom Bregje lief, welkom hartje, kom druk jouw Teeuwis eens met jouw twee gouwe hangden.

BREGJE.
Ja je bent een Tovenaer, je maekt dat ik niet een nagt van jou gerustelyk slaepen kan.

TEEUWIS.
Heer Bregje, watje zegt, doet jouw Teeuwis dat? kom zoen jouw Teeuwis dan.

BREGJE.
Ik droom de nog gisteren nagt, datje buiten weten van
Myn Ouwers waert in ons huys gekomen op myn kaemer boven.

TEEUWIS.
Wel watte dingen! mag ik dat al van jouw geloven?

BREGJE.
Ik heb nog deze nagt gedroomt; datje als een Banjerheer
Myn vaertje, en myn mortje had bedrogen.

TEEUWIS.
Ja wel is't meugelyk? wel watje zegt? maer wat droomde je nog meer?

BREGJE.
Dat ik met jouw was getrouwt, en dat... laet zien.... ik kan 't jouw altemael zo uyt myn hooft niet zeggen.

JORIS FRANSZ. *van binnen*.
Bregje Joris, Bregje Joris.

BREGJE.
Gorr Teeuwis daar roept
Vaertje myn, hier zel een huysje leggen,
Og laetme los ik moet gaen.

TEEUWIS.
Neen, neen, myn bakkesje nog eerst een zoen vier vyf.

Derde tooneel.

JORIS, TEEUWIS, BREGJE.

JORIS.
WEl de drommel, dat gaet fraay. zie ik dat zo voor myn oogen? Wyf, Wyf,

KNIERTJE *van binnen*,
Wat is'er te doen Joris Fransse?

JORIS.
Wel kom eens hier: aenschouw me die laekens eens, kyk, dat is een paertje!

BREGJE.
Og Teeuwis ik ben bedurven, daer zie ik myn Mortje, met myn Vaertje.

Vierde tooneel.

KNIERTJE, JORIS, TEEUWIS, BREGJE.

KNIERTJE.
JOuw varken, zien wy dat zo veur ons eigen ogen, dat jy jouw zo laet hangdelen van een boer;
Foey, schaemje wat, versmytje jouw eer zo, en wordje zo ligt een hoer?
Zulje juuw eerlyk geslagt zo bemorssen en bevlekken.

TEEUWIS.
Nouw Kniertje Bouwes, ik ben jouw luyer Dogters Vryer. Je moet alle dingen zo niet ten kwaetsten trekken.

JORIS.
Wat zegje? benje myn dogters vryer?

TEEUWIS.
Ja Joris Fransse.

JORIS.
Dat liegje schelm, dat is goet Duyts.
Zy vreyt jouw, na dat ik heb gezien, in stee van jy heur, stukke guyts.
Zy is jong en weet nog zo veel wat Vryen te zeggen is, als een varken van Saffraen te eeten.

TEEUWIS.
Datze niet weet dat zel ik'er wel leeren.

JORIS.
Dat geloof ik wel, maer zy hoeft dat nog niet te weten:
Dusken kleuter, van agtien jaer, zouw alree om trouwen denken en om een man.

BREGJE.
Wel Vaertje, 'k ben ommers out genoeg, als jy 't maer toestaet, de rest komt op myn zelven an.

KNIERTJE.
Dat 's waer, maer alsje dagelyks dan komt lellen en klaegen aan de ooren,
Wat meenje dat dat ons aengenaem zou zyn, en dat wy dat graeg zouden hooren?
Ik zel't je wel zeggen, als het tyd is voor jonw datje trouwen moet.

JORIS.
Wat trouwen, de luy zouden zeggen, wat of die k y k in de Werelt alree met een man doet.

En dat nog met zoo'n kaelvink?

BREGJE.
Vaertje 't is Sinjeur Eduwards Hovenier. Je meugtme vry geloven.

JORIS.
Hy is Eduwards Hovenier! wel wat drommel doet hy dan hier? hier valt voor hem niet te hoven.
Maar 't is jouw vryer heeft hy gezeyt, vuyle pry schaemje jouw niet
Datje jouw ouwers niet meer agt, maer doet ze dagelyks zo veel hartzeer aen, en verdriet?
Foey jouw, hy is Eduwards Hovenier! ja wel wat moet men niet al hooren?
Benje voor zo een aerdwurm opgevoet? en voor zoo'n Muyl ezel gebooren?
Ik dogt jouw uyt te hylikken, alsje oud genoeg zoud wezen, en bekwaem,
Aen een Jonker, of Edelman van Staet, die van een beter afkomst was als hy, en van een groter naem,
Waer deur ons geslagt in aenzien zou komen, en jy wil je nouw aen zoo'n plug versmyten?

TEEUWIS.
Wel Joris Fransz. wat weetje van myn geslagt te zeggen? wat hebje van myn ondeugt te verwyten?
Myn Vaertje Kreelis Goossen dat waer byget een eerlyk man,
En myn Beste vaer Goosse Krelis die was zo degelyk als een mens in de worrelt wezen kan.
Myn Mortje Lobbetje Rymers, was een vrouw van zo eerlyken en deugdzaem leven,
Dat s'er wel duysend nae heur dood een exempel heeft gegeven.

JORIS.
Jouw Vaers Vaer, jouw Vaer, jou Moer daer heb ik hiel niet me te doen,

En met jouw nog veul minder; vertrek maer, en ik raed jouw niet meer zo koen
Datje ontrent onze deur komt, of ik zelje de kop zo murruw als een stokvis beuken:
En jy Bregje, voorr in huys, gaet zitten opje gat, binnen in de keuken:
Jouw vuyle ligte kooy, wat doeje my al hartzeer aen en verdriet,
Voort uyt myn oogen.

KNIERTJE.
Kom kyndr ga jy met Mortje, en doe dat Vaertje jouw gebied,
De guytery ziet dien fielt wel driedubbeld uyt zyn oogen,
'T is hem wel aen te zien hy heeft 'er wel meer als een bedrogen.

binnen.

Vyfde tooneel.

TEEUWIS *alleen*.
WEl ik geloof dat de vent betovert was zo rammelde hy met zyn bek,
De moer scheen een dubbelde zottin, en de vaer wel een vier dubbelde gek,
Maer wat staet me nou te doen, ik motze zien beide te bedriegen
En zoeken heur door de een of d'andere list in slaep te wiegen,
Indien een Jonkers kleed, den Boer bedekken mag,
Zo ben ik de gelukkigste mensch de men van zyn leven zag;
Maer zagt daer komt myn Heerschip aen, dat 's een kolfje nae myn hangd dat myn wongder zel gelyken,
Ik zel hem aenspreeken, en zien of ik zo de kat eens uyt de boom kan kyken.

Zesde tooneel.

TEEUWIS, EDUWART.

TEEUWIS.
GOeje morgen myn Heer.

EDUWARN.
Wel Teeuwis hoe staan de zaaken?
is 't nog alles wel op het land?

TEEUWIS.
Ja byzonder, 't is naer wensch; 't staet alles net en in 't vierkant.
De boomen en wyngaerden zyn zo vol vrugt, dat het een lust is om aen te schouwen,
En die Persiken, en Abrikosen, die jy meende dat uyt zouwden gaen, zyn meest alle mael behouwen.

EDUWARD.
Wel Teeuwis, na ik hoor, hebt gy u zaaken wel gedaan.

TEEUWIS.
Wel zou ik niet Heerschip, wy zyn luy, die ons die dingen in de grongd verstaen;
Maer ik heb een klein verzoek op jouw en dat diende je me niet te ontleggen.

EDUWARD.
Wel laat ik dat eens hooren, wat is uw zeggen?

TEEUWIS.
Je weet dat ik nog een vryer ben, en tegenwoordig in het beste van myn tyd.

EDUWARD.
Wel ja men zouw 't altoos zeggen, maar wat meenje daar mee?

TEEUWIS.
Nouw wouw ik geeren aen de meydt.

EDUWARD.
Hoe gy dat geloof ik myn leeven niet.

TEEUWIS.
Ja ik wel, waerom zouje dat niet geloven?

EDUWARD.
Wel om datje altyt het trouwen zo ver hebt vanje geschoven,
Daarom dagt ik dat gy nooit zoud hebben getrouwt.

TEEUWIS.
'T schynt dat de zinnen verangderen, nou wilde ik maer datje me raeden wout.
Je kent Joris Fransse wel, jouw buurman, daer over in de drie vriezen.

EDUWARD.
Wel ja, wat zouw die?

TEEUWIS.
Die heeft een dogter, die ik graeg tot myn wyf zou verkiezen:
Ik heb het meisje al weg; maer de vaer en moer zyn ons belet,
Ze willenze niet geven, zeggenze, als aen een snoeshaen, of een groot Kadet,
Die van Aedelis, of ten minsten, na ik gis, zo uytgedost in veeren,
Want die vent is ryk, en daerom ziet hy alleen na staet en kostelyke kleeren,
Ja 't scheelt hem niet, zeyt hy, al was zyn toekomende zwaeger zo kael als een rot:
Indien hy maer de naem van Aedelyk heeft is 't wel, ziet Heerschip dat is het eind, en het slot.

EDUWARD.
Hoe! wil hy zyn dogter uythuwen aan een Edelman? wel wat mag de man beginnen!
'T past niet, hy is een boer: ja wel ik mis myn zinnen.

'T gelt maakt geen Edeldom, nog hoog verheven staat.

TEEUWIS.
Maer wat raedje me nouw?

EDUWARD.
Wel ik raadje, datje met zyn Dogter deur gaat.
Dog ziet eerst by een Uytdraagster, een Jonkers, of Edelmans kleed te huuren,
Ik zouw 'er u wel een leenen, maer ik wil myn zelf niet in haet brengen by myn buren.
Je zult daar wel aan raaken. Ja wel! ik kan 't kwalyk geloven datje my daar hebt gezeyt,
Zouw zulk een boer, onder een Edelmans geslagt zoeken te raaken, 't was om te barsten van spyt.
Nu Teeuwis, belegje zaeken wel, en zieje kans om die haspel wel af te spinnen,
Gy zult daar door in aanzien raaken, en ik zalje als myn vriend beminnen.
Vaar wel.

TEEUWIS.
Vaer wel Heerschip. Bloed nouw ben ik gesterkt, zo wel, of ik ses schellingen had verpraet,
By de beste raedgever van de Stadt, 't zy Procureur of Advokaet.
Dat moeter op of, al ziet hy nu uyt hongderd oogen,
Zo zie ik na myn dunkt, hem door myn list bedrogen.
Maar wat drommel is dit?

Karel word in het huys van Eduward betrapt, en door hem met een stok weg gejaagt.

Zevende tooneel.

EDUWARD, KAREL, TEEUWIS.

EDUWARD.
JOuw schelm, vind ik jouw alweer by myn dogter in huys, zeg guyt?

Wat doeje hier zo lang men u niet roept? bruyt 'er uyt.
'K zeg nog, ik wil tot het huwelyk niet verstaan, en je zult me van de deurblyven, of ik wil sweren,
Indien ikje weer by haar betrap, dat ikje zal ponjardeeren,

KAREL.
Heer Eduwart hoe vaarje dus haastig uyt? laat ons malkanderen eerst ter degen verstaan.

EDUWARD.
Kunje hier door myn mening niet vatten, zo zal ik je op een ander tyd wat slegter ontfaan.

Agtste tooneel

TEEUWIS, KAREL.

TEEUWIS.
WEl sellement me dunkt by Heer Eduward zyn ook hoornen te branden.

KAREL.
Ja well ik barst van spyt zo afgeregt te worden van zoo'n onverstandigen beest, 't is byget schanden,
Het zal myn eeuwig knaagen, zal myn die onbeleefde en kale schurk
Zo Schots onthaalen? met zyn dogter Izabelle leeft hy slimmer als een Turk.
Foey myn dat ik my niet heb verweert; maar ik zweer dat ik myn voornemen hierom niet zal staaken,
Vind ik gelegentheid om in huys te komen, ik zal hem zyn dogter ontschaaken.

TEEUWIS.
Wel hier raek ik regt slaegs, nouw kanmen malkander behulpzaem zyn, en de hangd bien.

Wel myn lieve Karel, myn eerste Heerschip hoe benje zo ontstelt?

KAREL.
Ik ben tegenwoordig met uw byzyn niet voorzien,
Laat my alleen, ik heb myn hooft vol gedagten, en zwarigheden.

TEEUWIS.
Ja, maer ik weet raet, dat jouw schort scheelt myn ook, een en de zelve reeden
Maeken myn ontstelt: 'k heb daer van woord tot woord
D'oorzaek van jouw ongeval gezien en aengehoort.
Wil jy myn jouw hulp belooven (Heer Karel) ik beloof jouw de myne.

KAREL.
Wel wat weetje voor een raad?

TEEUWIS.
ô Ho ik weet middelen by dozynen:
Wy zullen slegts de eerste de beste kiezen: jy zelt jouw steeken in myn gewaed,
Dan hebje voor eerst een vrye pas door 't hele huys, want wy lyken malkanderen op een draet.
Maer hoe dat dit komt en wat daer de reden van is, kan ik niet bevatten.
Ik heb wel hooren zeggen dat de natuur verborgen houd veele geheime schatten,
Die ons mischien, door naeukeurige onderzoeking daer beter verklaering van zou kunnen doen,
Zo datje altoos buyten twyffel voor Teeuwis gemakkelyk deur zult raeken mit fatzoen.

KAREL.
Ja zeker, gelyken wy malkander zo wel dat heb ik nooyt geweeten,

Ik wil immers niet denken, dat myn Vader, door uw Moertje zig zouw hebben te buyten gegaan, of vergeeten,
Hoe wel die dingen niet onmogelyk zyn, want men heeft zulke exempeltjes wel meer gehad,
Og daar loopt zo menig afzetseltje op 't land, daar by abuys de planter of vader van woont in de Stad.

TEEUWIS.
Wat drommel Karel, je mostme zo niet praeren, myn. Mortje was byget een vrouw met eeren:
Die wel wagt zouw gehouwen hebben, met de stee jonkertjens schuylevinkje te speelen op de veren.
Neen maetje lief, maer het zal daer van daen komen, dat wy ligt onder een Planeet geboren zyn.

KAREL.
Wel fiat, dunkje dat ik jouw zo wel zal gelyken ik doet.

TEEUWIS.
Maer dan motje myn
Ook niet verlegen laeten: jy moest myn jouw knegt die slim en gaeuw is en jouw kleeren, daer voor weer ter hand bestellen,
Want ik ben verlieft op Bregje Joris, gelyk jy op onze Juffrouw Izabelle.
Zy heeft myn bezint en ik haar, gelyk dat behoort,
Het scheelt maer aen heur Ouwers, en die willen ons heur woord
Niet geeven, nog in 't Huwelyk konsenteeren,
Want zy zyn verzot op Acdeldom, op staet en kostelyke kleeren,
Dus schoey ik op de zelve liest gelyk Heer Karel doet.

KAREL.
Daar is myn hand, ik beloofje te helpen waar in ik kan: maak maar spoed,
En gaanwe want daar komt Eduward, met Izabel wy dienen op deze aanslag geen tyd te verzuymen.

TEEUWIS.
Alreman: dat spek is ons zey de kat, en hy had 'er wel zeven daegen op leggen luymen.

binnen.

Negende tooneel.

EDUWARD, IZABEL.

EDUWARD.
NEen, Izabelle, neen, ik zal nooyt dit Huwelyk toestaan, nog konsenteren,
Indien ik dat toestont, ik zou ons heele geslagt ontadelen, en onteeren:
Heest hy gelt, dat is voor hem, dat is vergankelyk en duurt maar voor een poos,
Maar een Adelyke naam die blyft, en duurt voor altoos,

IZABEL.
Gy weet Papa, hoe slegt het met ons gestelt is, en dat al ons krediet meest is verloopen.

EDUWARD.
Dat raakt aan 't huwelyk niet: wy hebben op 't sterven van onze neef Gregorius te hoopen,
Die van zoo'n oud en doorlugtig geslagt is, als by onze tyd een Edelman is bekent;
'T is een Heer van ontrent tagtig jaar, en het loopt met zyn leven op het ent.
Ik heb voor een dag of twee, een brief van zyn Doktor gekregen,

Waar in hy my schryft, dat hy 't niet lang maken zal, en dat hy al meer is als half wegen.
Indien hy nu komt te verhuyzen, zo staat ons te wagten by de derdehalf tonnen gout.

IZABEL.
Maar als hy kwam te sterven was 't dan gezeyd dat gy alleen erfgenaam wezen zoud?

EDUWARD.
Dat 's zonder tegenspreeken: want op hem na, zyn al de Gregoriussen uytgesturven.
En trouwde je nu met Karel, zo was ons gantsche geslagt bedurven;
Nu zal ik weer eens heen gaan en spreeken met de Advocaat.
Van die vyftig duyzend gulden, die aan uw gemaakt zyn, tot een legaat,
Van uw oud moey Grofsé, allemaal luyden van de oudste geslagten,
Daarom beveel ik je op de hals, dat je me zult gehoorzamen, en uw van Karel wagten:
Want indien ik bevind, dat je hem weer te woord staat zal ik toonen tot myn leet,
Wat straf dat een Dogter verdient die haar Vaders gebod overtreed.
Ik heb iets anders met uw voor; benje genegen om te trouwen,
Ik zalje aan Valerius ten huwelyk geven, daar ben je mee behouwen:
Daar heb ik gisteren met uw Moey Angelika, van gesprooken en overdagt:
Dat is een Heer van qualiteyt, en van een heel oud geslagt,
Die is ryk en van de oudste Adel van deze landen.
Dat zal ons tot eer strekken, gelyk dat andere tot schande.

IZABEL.
Maar Papa, wilt gy uw eenige Dogter uythuuwen aan zulk een oud en afgeleeft man!
Daarje van te voren weet, dat ik geen vermaak nog vreugt by hebben kan;
Een man van 't zestig jaar, die zwak is en vol veelerley gebreeken;
Hoe zouw het mogelyk zyn, dat ik 'er myn beenen by zouw kunnen onder steeken?

EDUWARD.
Ja, ja, nu zie ik waar 't uw schort! ja wel 't is schoon bescheyt
Gy zouwt u heele geslagt willen affronteeren en dat om wat minder tyd,
Van jaaren; neen Izabel, dat is de meening niet, ik zal andere middelen schaffen;
Gy zult hem trouwen.

IZABEL.
Zie daar Papa, al zouwje my ook nog zo straffen,
Zo zal ik nooyt myn trouw over geven aan imant die ik haat.

EDUWARD.
Wel nuje myn tegen spreekt, zie toe wat straf uw te wagten staat.
Klaar, Klaar.

Tiende tooneel.

EDUWARD, IZABEL, KLAAR.

KLAAR.
WAt bliefje myn Heer?

EDUWARD.
Ik zal uw myn Dogter en het huys betrouwen,

Laat niemant in; maar voor al zul je 'er Karel buyten houwen.

KLAAR.
'T is wel myn Heer: maar is jouw Dogter niet wys genoeg, om voor haar en het huys in te staan.

EDUWARD.
Dat zy zoo 't wil; ik wil hebben, dat het van uw zal worden gedaan.

Izabel en Klaar ter zyden malkanderen wat inluysterende.

ô Ho, dat luysteren leyt op geen goe moer, die twee die stemmen zaamen.

KLAAR.
Ja Juffrouw, jy hebt gelyk, myn Heer hoorde het hem te schaamen.

EDUARD.
'T is best dat ik 't wis voor 't onwis neem, zo raak ik niet tot een ander zyn spot.
Ga heen Klaar, haal my uyt de kelder de ketting en het slot,
En zeg tegen Klaas, dat hy myn mantel brengt en myn degen.

KLAAR.
Wel Heer, myn Heer, wat wilje doen?

EDUWARD.
Houwme de bek toe en ga heen, daar leyt uw niet aan gelegen.
Wat is het een hertzeer voor een Vader, die zulke kinderen opvoed,
Men verwagt veel zoetigheid: maar het veranderd in roet.
Daarom spraken de Oude wel te regt in vorige tyden,
Maak liever honden als kinderen groot zoje uw wilt verblyden.

Elfde tooneel.

EDUWARD, IZABEL, KLAAS, met mantel en degen, KLAAR met ketting en slot.

KLAAR.
MYn Heer; hier heb ik de ketting en het slot.

EDUWARD, *tegen Izabel, en Klaar*.
Gaatme nu voortin huys.

IZABEL.
Heden Papa, zulje uw eenige dogter zo hart handele?

EDUWARD *slaat het slot aan de deur*.
Sulje uw eenige Vader aandoen zulke schande?

KLAAR *in 't venster*.
Maar myn Heer wat wilje doen! 'k denk immers
niet datje van jouw huys een boeje wilt maaken.

EDUWARD.
Ik doe wat ik wil, ik heb uw daar geen rede van te geven, 't zyn myn zaken.

Twaalfde tooneel.

EDUWARD, KLAAS.

IZABEL *in 't venster*.
OG Papa, onsluyt ons weer.

EDUWARD,
Neen zeg ikje, neen, neen.

KLAAR *in het venster*.
Nouw Klaas open jyde deur
Dan zelje reys weer.... je weet wel.

KLAAS.
Wel ik kan niet Klaartje, 's Smits dogter is er veur.

EDUWARD.
Kom Klaas, volgme, ik zal eens zien, of 'er by de
Advocaat wat gelt wil vlooten.

KLAAS.
‘Ja Apestarten, dat volk heeft pik aan heur handen, zy geven niet, voor 't eerst een reis drie vier is omgeschoten.
Myn Heer daar komt Jeronimus.

Dertiende tooneel.

EDUWARD, JERONIMUS, KLAAS.

EDUWARD.
ZYt welkom myn Heer, hebt gy uw zak afgedaan?

JERONIMUS.
Afgedaan! ô neen, 'k meen 't procederen in't geheel te laaten staan.
My lust dat volk zo dikwils niet agter 't gat te lopen,
Waaren 't actien, of rentebrieven, ik zouwze deeze middag, op de Beurs verkopen.
Want ik loop onder dat volk als in een rosmeulen zo verwart,
'T is hier heb ikje, daar verlies ikje, zy zyn te vatten, als een gladde aal by de start.
Ja men zouw'er ziek van worden, zo drommels grof als ze weten te rekenen,
'T is zo veel voor Consultatien, Citatien, Appellen, en ondertekenen,
Dat in 't kort het heele Capitaal, door al hun aanhang zelfs zo kort word als kaf.
Dat men de slaven in surkyen, zo Barbaars handelde, ik geloof zy sturven 'er wel af.
Ik heb daar een Rekening beraald, van over de twee honderd gulden,
En dat alleen aan een Deurwaarder voor, het ophalen van kwa schulden,
Ja wel, als ik dan dog gemartilizeert most wezen,

zo hield ik 't nog met de Dokters; want al maaken die hun Rekeningen wat groot,
Zy gebruyken weer barmhertigheit, want ze brengen de patienten nog eindelyk tot de dood.

EDUWARD.
Wat kan men 'er tegen doen?

JERONIMUS.
Wel ik zeg 't zyn onbehoorlyke zaaken.
En ik zweer kom ik 'er eens af, dat ik 'er niet ligt weer aan zal taaken:
Ik had al lang by hy zelven voorgenoomen, om my van dat volk je te onslaan,
Maar 't is of'er de drommel mee speelt; als klitzen, zo vast hangenze je aan.
Ja ze slagten de Bontekraayen, die wel drie dagen te vooren om de plaats van de Heilige Juslitie zwerven.
Gelyk de Aanspreekers, om de huyzen van de zieken, 't is of ze ruyken kunnen, dat 'er imant zal sterven.

EDUWARD.
Het schynt dat alle waereldsche zaaken door een byzonder middel moeten worden geregeert.

JERONIMUS.
Dat's waar; maar men kan niet door de waerelt komen, zo men geen schachcheren en woekeren heeft geleerd:
Want de Regtvaardigheit, word de nek gekeert, en de Deugd geheel verstooten,
De Liefde leyt onder de voet, en de Waarheit word buyten de deur geslooten;
In somma, de hedendaagze studie, is zo politiek onder de gemeene man.
Datze de duyzentste mensch naauwlyks verstaan, of begrypen kan.

EDUWARD.
Ik beken 't is als gy zegt: maar de tyd verloopt, ik vrees myne Advocaat mogt uytgaan
Want dat volkje is (gelyk gy weet) zo Precys, het komt 'er op een minuyt aan.
Indienje niet verzuymt, ga mee wy zullen van die zaak nog wat breder handelen.

JERONIMUS.
Dat doe ik wel; ik ben dog van sins, de Stat van daag wat door te wandelen.

KLAAS.
Wel de Drommel, gaat het zo in de Waereld toe? dan gaat 'et 'er al vry grof.
Men zouw het altemets niet willen gelooven, maar ik neem 'er 't myne of.

Einde van het Eerste Bedryf.

Twede bedryf.

Eerste toneel.

KAREL ***in de kleeren van Teeuwis*****.**
WAt zyn 'er in de minne zee al moeyelyke klippen en stranden,
Wat moet een Minnaar niet al sukkelen, eer hy in de gewenschte haven komt te landen!
Ik heb nu om my zelven niet te gelyken, my in het gewaar van een Boer verkleet;
En zig ik daar door nog het ent van myn smartelyk lyden, en gedurig leet,
Zo was ik gelukkig: Want kan ik door deze schyn de Vaders oog verblinde en de Dogter spreken,
Zo zie ik kans; om my nog dezen dag over myn geleden hoon te wreken.
Maar hoe! wat is dit te ze ggen, hier schynt het heele werk wel verbrot.
De deur verzekert met een ketting, en een slot!
Dat siet 'er slegjes uyt: ik kan niet denken wat hun is overgekomen.
Zouwden wel de Crediteurs, of de Kamer de Boedel hebben in possessie genomen!
Zo datze deurgegaan zyn, na de hedendaagse sleur,
Te weeten, de man heeft zyn rekening niet wel gemaakt, of hy heeft groote schade geleden; en daar op gaatmen deur.
Zo dat me 'er nu geen werk van maakt: al word 'er by zommigen nog nadelig van gesprooken;
Want na verloop van een jaar of twee, weetmen niet eens meer dat de man is opgebroken:
En of hy al schoon by de eene of andere in een kwaad blaatje blyft staan,

Dat neemt men zo naauw niet: want als het op agt of tien ten honderd is afgedaan,
Dan is men wederom de eerlykste man die 'er leeft, of men mag het hopen,
En dus raaktmen wederom in kredit, dat tevoren was verlopen.
Ja zelf gelukt het, dat men daar door wederom in staat en in aanzien geraakt:
Dan ziet men nog wel gebeuren dat men dat eene misslagje vergroot, en daar een twede by maakt.
Maar ik mag eens gaan zien, hoe ik best myn voorgenome list in 't werk zal stellen.

Twede tooneel.

KAREL, en KLAAR in 't venster.

KLAAR.
WIe schelt daar?

KAREL.
Ik ben 't Klaar: hoe vaart u Juffrouw, myn lief lzabelle?

KLAAR.
Jouw lief Izabelle, wel Teeuwis sints hoe neer heeft onze Juffrouw aan jouw gehoort?

KARFL.
Wel zedert de laaste maal, dat zy my stond te woord,
Hoe kinje myn niet meer?

KLAAR.
Ja Teeuwis ik kan jouw wel, jy bent onze Hovenier van buyten,
Brogt jy ons gisteren nog niet een heele mant met fruyten?
Wel ey lieve zie hier ik geloof jy beeld jouw in dat men jouw niet kent.

KAREL.
Wel neen jy kent my niet: ik ben Karel.

KLAAR..
Dat 's een leugen sellement!
Konje myn dat wys maaken, dat Karel was uyt zyn vel gekroopen,
En dat'er een tweede Karel, die Teeuwis gelykt weer was in gekroopen:
Dat gaatje boor jy niet vaar, jy bent al te wel bekent;
Ik denk immers niet, dat jy een Spiritus familiaris hebt, waar deur jy getransformeert bent,
Want jy gelykt zo veel na Karel, als ik gelyk na onze Juffrouw Izabelle.
Maar wat hebje daar mee veur Teeuwis, datje myn dat zo zoekt op de mouw te spellen?

KAREL.
Roep jy nw Juffrouw maar eens hier.

KLAAR.
Wel fiat, terwyl jy 't zo begeerd,
Maar zy zal zeggen als ik, datje de gek met haar scheert;
Juffrouw, Juffrouw ey lieve kom eens aan 't venster; daar hoor ik 'er al komen.

KAREL.
Wel ik bedankje Klaar. en ik zalje de moeyte vergelden, die je hebt genomen.
‘'T gaat wel, nu my de meid in dit gewaad niet kan,
Zo neemt my Eduward ook ligt voor Teeuwis an.

Derde tooneel.

KAREL, IZABEL, en KLAAR in 't venster.

IZABEL.
WEl Klaar wat is 'er te doen,

KLAAR.
Heer Juffrouw, wat zelje vreemt staan kyken.
Wat dunkje zouw die boer, na Karel, jouw lief wel gelyken?

IZABEL.
Hoe scheerjeme Klaar?

KLAAR.
Wel neen Juffrouw, hy heeft het daar zo even zelf gezeid
Is 't niet waar?

KAAEL.
Ja 't is waar myn lief, ik ben uw Karel, dit kleed is het dat uw en haar verleyd.

IZABEL.
Gy zyt het dan?

KAREL.
ô Ja.

JZABEL.
Wat wil myn lief beginnen?

KAREL.
Uw droefheid enden, en uw Vaders wreedheid overwinnen.

IZABEL.
Ag Karel, al uw moeite is vergeefs, want Vader vloekt en zweert,
Uw dood, en myn bederf, indien hy te weten komt dat gy met my verkeert.

KLAAR.
Ja denk eens myn Heer, wat een Hartzeer dat dit voor onze Juffrouw moet wezen,
Daarje malkander zo hartelyk bemind, og myn Heer ik zouw wel vrezen,
Dat Juffrouw 't niet lang maaken zal. Ja 't zel 'er an 'er zinnen gaan:

Want haar komen zomtyds, zulke misselyke tekens, en wonderlyke vlagen aan,
Datze 'er ider ogenblik uytziet, of 'er de dood zit in de oogen.
Zo even kreegze nog een flaauwte, dat ik al bang was, of 'er de geest niet was ontvloogen:
En daar en boven heeft myn Heer ons hier in huys gesloten, om dat
Onze Juffrouw jouw in jouw liefde begunstigde, en gehoor gegeven had.
Indienje nu voor ons geen raad weet, om hier uyt te komen, zo zyn wy alle dry verlooren,
Want myn Heer heeft onze Juffrouw, jouw, en myn de dood gezwooren.

KAREL.
Vrees niet: en gy myn lief, zo gy my trouw wilt zyn, gelooft
Dat ik u haast verlossen zal van dien staatzugtigen, en dat krankzinnig hooft.
Ik heb een list bedagt om by u in te raaken,
Laat Klaar maar een groot geweld om hulp in 't venster maaken,
En schreeuwen niet anders als brand, brand, terwyl gy 't huys vervult met rook;
Ik zal op dat geluyt van brand, en op het zien van die smook
Verbaast, als onbekent, aan u een middel geven
Waar doorge ontslagen wort, van dit gekluystert leeven.

IZABEL.
Ik vrees voor het gevolg myn Heer.

KAREL.
Gy hebt geen noot myn lief, ik sta voor alles in.

IZABEL.
Wel aan ik zal u gehoorzaamen in uw liefde, en uw opregte min.

Vierde tooneel.

KAREL, KLAAR in 't venster.

KAREL.
NU zie ik haast een endt: wyl Izabel haar overgeeft in myne handen.

KLAAR.
Myn Heer ik zie 't beneden al wakker rooken: zie daar begint het al te branden.

KAREL.
Maar dan maak een begin; schreeuw lustig overluyt rontsom, en aan ider zy.

KLAAR.
Brand, brand, help Buuren help, og sta ons by, sta ons by.

Vyfde tooneel.

KAREL, KLAAR, JORIS, KNIERTJE, TRYN.

JORIS.
WAt isser te doen! waer is de brand? wel hey, wel
Kniertje, ik zie geen vonken.

KNIERTJE.
Og! Joris Fransse daer zal hem ligt weer jemand hebben verhangen of verdronken.

KLAAR.
Brand, brand, og kom dog haastig buuren, brand, brand.

KAREL.
Waar is de brand waar is het te doen?

JORIS.
Ik heb 't gezien wyf, 't is daer te doen aen de overkant.
In Sinjeur Eduwards huys.

KAREL.
By Eduward zegje, daer moet ik heen.

JORIS.
Ik wil my ook daer heen spoeden;
Kom gaenwe, en laet ons zien of wy helpen kunnen, om de schade zo veel mogelyk is te verhoeden:
Maer wat drommel is dit te zeggen! de deur istoegeslooten met een ketting en een slot.
Loop Tryn, haelme met 'er haest een moker, met een breekyzer, hier by tot
Jochem de Smit: of laet hem zelf met jouw komen.

KLAAR.
Og! buuren haasje dog wat, eer de brand de overhand heeft genomen.

KNIERTJE.
Wel waer mag die verbraste meyd zo lang blyven.

JORIS.
Wel zie daer, daer komtze al an.

TRYN.
ô Myn! ik heb geloopen dat ik zwiet, en gedracgen meer als ik kan.

JORIS.
Nouw, dat is'er of, kom wakker, met alle man naer binnen,
En laet ons zien of wy de brand dus kunnen overwinnen.

Zesde tooneel.

KLAAR ***wet een verbrand voorschood uyt.***
DAar hebje de brand, wel die leugen heeft eerst een goede grond,
Ze zoeken van onder tot boven, en het heele huys in 't rond,
Maar 'er is niet te vinden als rook, en die byt 'er zo drommels in de oogen
Datze niet zien kunnen, ja wel ik moet lachchen zo aardig bedroogen!
Al de brand die 'er is vertoont hem daar men dit voorschoot ziet,
En die zal wel te blussen wezen: maar eermen my verspied,
Mag ik weer in huysgaan en helpen de leugen nog verder beleggen,
Dog 't zal my verwonderen hoe of myn Heer op zal kyken, als hy t' huys komt, en wat hy zal zeggen.

binnen.

Zevende tooneel.

TEEUWIS in kleeren van Karel, JOOST.

TEEUWIS.
WEl nou Joost, wat dunkt'er je van? staet my dit kleed niet fraay en net?

JOOST.
Ja byzonder, even als een zyde vlag: die men op een vulnis schuyt zet.
Maar houd voor al je Caracter, of de bommel zouw ligt uyt breken.

TEEUWIS.
ô Wat komt dat ongder ons zo nauw, of wy malkander zo wat vry toespreken?

Jy bint Joost, en je weet dat ik Teeuwis bin, Heer Eduwards Hovenier.

JOOST.
Dat weet ik wel, maar jy moet evenwel jouw respect houwen als een Kavalier.

TEEUWIS.
Bloed Joosje maet als ik 'er om denk, hoe dat Joris Fransse op zyn neus zal staen kyken
Als hyme ziet.... Maer wat dunkje zei ik zo wel wat nae een Jonker, of een Edelman gelyken?

JOOST.
Heel wel: houw maar een Edelmans Postuur,

TEEUWIS.
Dat zel ikje wel bakken maetje, zo net op zyn Frans,
Maer hoe staetme de hoet? hoe hangtme de degen? en de das?

JOOST.
Puur op zyn Edelmans.

TEEUWIS.
Get Joost Oom, hoe leep wil ik
Joris Fransse, dat meysje ontpieren!

JOOST.
Maar verstaje jouw die regel wel?

TEEUWIS.
Wat regel mienje? van dryen of van vieren?
ô Ho Maetje, daer verstaen ik myn alzo wel op als een Stuurman op zyn Compas.

JOOST.
Zet die dingen aan een kant; want Foppen en gekscheren komt hier nu niet te pas.
Ik vraag of jy Jou wel verstaat, op komplimenten, en op karesseren.

TEEUWIS.
Wel wat is dat te zeggen? dat woord verstaen ik

niet, moet ik dat weten, zo diendeje 't my eerst te leeren.

JOOST.
Hoor; kunje wel wakker liegen, en opsnyen, met een statig gelaat?

TEEUWIS.
Liegen zegje, ô ho, daer verstaen ik myn alzo wel op als de beste Advocaet,
Ik heb myn Vaertje Krelis Goossen, zo meenigen schoone leugen voor gelogen.
Dat haddenze regt gedaen, ze hadden myn al lang tot Parfesser in die Studie moeten verhogen.

JOOST.
Jy verstaat jouw op geen Latyn, Frans, Engels of Hebreeuws?

TEEUWIS.
Neen ik; maer ik. spreek goet Rotterdams, Dortsengels, en goet Zeeuws.

JOOST.
Je dienden evenwel, wel wat Frans, of Engels te weten.

TEEUWIS.
Wel dat spytme zeeker, ik heb een boekje t'huys, en dat heb ik nouw juyst vergeten,
Daer ik wel zoo'n hondert woorden of twei in opgeschreven heb, met een stuk kryt;
Ik zel het wel zo daetelyk gaen haelen.

JOOST.
Neen, blyf maar daar is nu geen tyd
Toe; daar schietme wat anders in, dat my dunkt niet vreemd te zullen slaagen.

TEEUWIS.
En wat dog?

JOOST.

Joris Fransse, heeft eens verhaald, voor zeven of agt daagen
Dat zyn Vrouw, een susters zoon in Vrankryk heeft gehad,
Die daar door de vervolging lang heeft gezeten in een gat
Uyt oorzaak, dat hy zyn geloof niet wouw verzaaken,
En daarom wierd hy gedreygt datze hem zouden hangen, vierendeelen, of ribraken.
Maar hy is het eindelyk ontsnapt, en met een hoeker, naar Engeland overgegaan:
Daar zynde is hy vrywillig, zonder van zyn Religie af te staan.
Tegenwoordig al verhoogt tot Edelman.

TEEUWIS.

Wel Joost, wat verhaelje myn al wongderlyke dingen?
Ik miende, datze daer ook de luyden in haer konsjentie dwongen, en om de Religie ophingen,
Maer gaet 'et 'er zo toe, wel dan heb ik het niet gezeyd,
En dan is'er tusschen een Frangsman, en een Engelsman nog al een groot onderscheyd.

JOOST.

Nu woud ik, dat jy voor die Kozyn van Joris Fransse speelde,
Wy zullen 't zo zien te drayen, dat hy hem ook niet anders zal inbeelde,
Of jy bent de zelfde, spreek maar gebrooken spraak, als of je geen Duyts kont spreeken, nog verstaan;
Want deze Kozyn is wel zestien jaar weg geweest. Vatje 'et?

TEEUWIS.
Wel te weeten: die dingen zellen gaen.

JOOST.
Maar je moest beget respectum Personarum houwen, of de bommel zouw uytbreeken.

TEEUWIS.
Ik zelje dat varken wel wasschen al zouw ik ook kraemer Latyn spreeken.

JOOST.
Zagt houwje stil, daar komenze van Heer Eduwards van daan.

TEEUWIS.
Wat Duyvel is dat te zeggen Joost, dat kan ik werentig niet verstaen.

Agtste tooneel;

TEEUWIS, JOOST, JORIS, KNIERTJE. KLAAR, TRYN

KLAAR.
WEl Kniertje, en Joris buur, wat zyn wy alons leven aan jouw verpligt, en gehouwen.

JORIS.
Wat meugje praeten, het was wel onbeleeft, dat buuren in tyd van noot, malkaer niet helpen zouwen.
'T is een schuldige pligt, zyn buuren, en goede vrinden by te staen,
Byzongder daer vrouwen, of jonge vrysters zyn want het komt 'er altemets op aen.

KLAAR.
Nu gebuurtjens vaar wel ik zal alles weer wat in order, en op zyn plaats gaan zetten.

KNIERTJE.
Doet zo buurvryster, maer wilt op een ander tyd wat beter op jouw vuur letten.

Negende tooneel.

TEEUWIS, JOOST, JORIS, KIERTJE, TRYN.

TEEUWIS.
JOost, Joost, Waer binje?

JOOST.
Hier ben ik aan zyn Ekselentie 's zy.
‘Maar wat drommel jy moest zo niet raazen, of wy verbrusten 't allebey.

TEEUWIS.
Vrees jy daer maer niet veur zog ikje, ik zel wel zorg draegen.

JOOST.
Nu zal ik eens voor uytgaan, en aan Joris Fransse na Joris Fransse vraagen.

TEEUWIS.
Ja goet maetje, gae jy 'er maer op af.

JOOST *tegen Joris*.
Zeg vriendschap, met verlof, woon jy hier in de stat?

JORIS.
Wel ja Jonker Lakey, maer waerom vraegje myn dat?

JOOST.
De Baron dieje daar ziet, is eerst van Engeland gekomen,
En ik ben in zyn dienst voor Lyfknegt en Tolk, aangenomen,
En dit is zyn geboorte stat, hy heeft hier in zyn jeugd gewoont,
Maar nu is hy uyt Vrankryk over Engeland hier gekomen, om dat hy daar is gehoont.

Zyn vrienden, zyn hier tegenwoordig allemaal borgersen ingezeten.
Maar door zyn lang afzyn, it hem hun woonplaats vergeeten.

JORIS.
Wel wat vrienden heeft jouw Baron hier al? zeg eens op als een man,
Hoe hiet jouw Baron? en waer is hy van daen? of weet jy daer niet van?

JOOST.
Hy heet Baron Francoyfius, zyn Vader is geboren tot Schaagen.

JORIS.
Wat zegje van de Baron! hoe hiet hy? wel dat moet ikje nog al reys vraegen.
Is hy van Schaegen? wel daer is myn wyf Kniertje Bouwes ook van daen.
Maer spreekt jouw Baron ook Hollands? of kan hy 't ook verstaen?

JOOST.
Niet veel. Hy spreekt zo goed Engels, alt Frans, en als hy 't duyts zo wat wil moorden,
Dan spreekt hy zomtyts nog wel eenige gebrooken Hollandse woorden.

JORIS.
Ey roep die Baron eens hier; og Kniertje daer gaet myn een kouw over 't lyf.

KNIERTJE.
Wat scheeltje Joris Fransse? wat is 't man? dit lykt een vreemt bedryf!

JOOS *tegen Teeuwis*.
‘'T gaat wel na ik merk; wy hebben Joris Franssen al binnen.

TEEUWIS ***tegen Joost.***
‘Ja wel Joost, indien het gelukt zie daer je zelt 'er een kapitaeltje by overwinnen.

JORIS.
Og wyf datje wist wat ons voorkomt, jy wierd met my van vreugde stom,
Want de blydschap is zo groot, dat ik 't je niet zeggen kan.

KNIERTJE.
Wel man zegme dog waerom.

JORIS.
Gewis is onze kozyn Frans Sieuwertz weer gekomen.

TEEUWIS.
Heb jouw spreek met my boy.

JORIS.
Wel heeft de Baron jouw voor zyn Tolk aengenomen,
Zo moestje myn zeggen wat hy heeft gezeyt.

TEEUWIS.
Myn Vader, was die man koopter veer.

JOOST.
Zyn vader was een Terveersche Koopman, (zeyd hy) in Kalfshuyden, en Spaans leer,
Zyn naam is Frans Zieuwertze, in 't Hollands, en zyn vaders Sieuwert Jolle.

KNIERTJE.
Og Joris Fransse, myn hart begintme in myn lyf, als een wagen met vier paerde te hollen.

TEEUWIS.
Y heb de onkel, dat 's de Waeterland de boer.

JORIS.
Ik kan de Baron niet verstaen.

JOOST.
Hy zeid, dat hy hier een Oom heeft woonen, die Joris Fransse heet, van Oostzaan.

En die hier getrouwt is aan de voordogter van Bouwe Wiebesse, van Hinlopen.

KNIERTJE.
Ja wel, zie daer dan benje onze eigen neef, myn zusters zeun, myn hart springt men open.
Van blyschap, welkom neef, wat heeft jouw peet Kniertje nae jouw verlangt.

JORIS.
Wel welkom kozyn.

TEEUWIS.
Em y joer vrind?

KNIERTJE.
Kom Neefje geefme jouw hangt.

JORIS.
Wel myn lieve neef, ik kanje niet genoeg aenzien. wat komje onsonverwagt overvallen!

KNIERTJE.
Wat plagt ik met die jongen wel te tobben, en te mallen:
Jy waert nog dusken knegje, doe jouw vaertje hier eerst te wonen kwam;
Maer die tyd mag jouw niet heugen, wantje lag nog aan de mam:
En doen jouw vaertje kwam te sterven, hebje by ons gewoont, wat plagt jy een boefje te wezen!
Als jy het huys allien had, dan mogten de meyden wel vreezen,
Zo als je 'er kwelden, het heugtme nog zo wel, dat je 't eens van eyeren had gemaekt:
Maer dat is nu gedaen, het kind is dood en de moeder heeft heur in een Klooster begeeven,
En nouze daer is meugje verzekert wezen, datze daer in blyft voor al heur leven.
Wat bin ik bly, datje weer hier bint, en uyt dat Wolve nest verlost,

Og! dat Vrankryk, dat Vrankryk, wat het myn dat al hartzeer en traenen gekost!
Ik zouw'er nog wel om schreyen, als ik'er aen denk.

TRYN.
Nouw vrouw, zetje te vreden.
Wel hoe zouwje nouw schreyen, wel dat heeft ommers geen reden,
Jy behoorde bly te wezen, om dat jouw Neef weer hier gekomen is.
Zo onze Bregje dat hoort, zy zel van vreugt opspringen dat is zeker en wis.
Wel dat die Couzyn jouw Neef niet was, zo kon hy met Bregje een hylik maeken,
Want onze Miester, die zagze tog graeg aen een Jonker of kadet vast raeken.

JORIS
Gae jy heen, en roep Bregje hier, en zeg, datze
Kozyn verwellekomen moet. *Tryn binnen*.

JOOST *tegen Teeuwis*.
'Wat dunkje Teeuwis gaat dit tot nog toe, niet heel goed?

TEEUWIS.
Goet Joost, zo ons dit gelukt, ik zelje op myn hangden draegen.

Tiende tooneel.

JORIS, KNIERTJE, TEEUWIS, JOOST, BREGJE, TRYN.

KNIERTJE.
ZIe daer Bregje, dat 's jouw kozyn, Frans Zieuwertzen van Schaegen.
Loop by hem hiet hem welkom.

BREGJE.
Ik denk mortje datje me scheert.

KNIERTJE.
Neen kynt, hy is 't gae jy maer heen.

BREGJE.
Wel ik zel 't dan doen dewyl jy 't zo begeert.
Welkom kozyn.

TEEUWIS.
'Ik dankje Bregje Joris, wat had ik een verlangen
Om jouw weer te spreeken; kom wilt jouw Tecuwis in jou armen ontfangen.

JOOST.
Zagt Teeuwis, zie voorje watje doet, je moet zo grof niet gaan,
Want jy ziet daar Bregjes Ouwers, jouw eige vyanden voorje staan.

BREGJE.
'Tis waer, Joost heeft gelyk, ik heb jouw mening wel verstaen, en jy meugt op my vertrouwen.

JOOST.
Maar wat duyvel je moet zo grof niet gaan; je moet Respectum Personarum houwen.
Want zo de baaken uytbraaken, zo was het heele Proces verbruyt.

JORIS.
Wel Bregje; hoe behaagt je Kozyn dat 's een ander kaerel, als Teeuwis, de Hovenier, die doortrapte guyt.
Wat dunkje van die kozyn, staet hy jou wel aen?

BREGJE.
Wel ik wil hem niet versmaeden;
Maer hy spreekt zo krom, ik kan hem niet verstaen, ik dien'er wel nae te raeden.

KNIERTJE.
Kom keyers, gaenwe in huys: kozyn gae jy met myn.

JORIS.
Dats wel wyfje: wy zellen onze neefs welkomst eens begieten, met een helder glas wyn.

binnen.

Elfde tooneel.

JOOST, TRYN.

JOOST.
DE drommel hoe zal die ouwe zyn bolletje nog klouwen, om deze kozyns kneepen!
Als hy gewaar word, dat hy voor een Baron, een Hovenier heeft gegreepen.

TRYN.
Wat zegje? is de Baron, onze kozyn geen Edelman?
Wat drommel is dat te zeggen? hoe heb ik het metje? wel wie is hy dan?

JOOST.
't Is Teeuwis, Bregjes vryer, hier uyt kunje besluyten,
Wat zyn voornemen is.

TRYN.
Ja wel, wat zyn de vryers guyten!
Kunnen ze heur zelven zo trangsfermeeren, zo kunnenze wel meer.

JOOST.
Hoor Tryntje jy moet ons hier in behulpzaam wezen, gelyk wel eer:
En zoje dat doet, het zal aan belooning niet ontbreken.

TRYN.
Ja ja, ik zel wel maeken, dat Teeuwis daer niet in zel blyven steeken.
Maer daer komt Eduward met Klaes.

binnen.

Twaalfde tooneel.

EDUWARD, KLAAS met een zak gelt.

EDUWARD.
MEt regt mogt Heer Jeronimus wel zeggen, dat de Advocaten honingbyen zyn,

Die ons de honing om de mont smeeren, maar het breekt ons op als fenyn!
Ik heb daar in plaats van vyftig duyzent gulden, niet meer als twee duyzent ontfangen,
En die heb ik 'er nog uyt moeten halen gelyk als met trekkers en nyptangen,
Dan was 't de geinteresseerden zyn absent, en meestendeel uyt de stat,
De boel is onverkoft, de krediteurs onbetaalt, daar scheelden altyt wat.
Ik kan niet verzinnen, indien 'er een konscientie in die luyden is te vinden,
Hoe datze hun zelven niet meer aan de waarheit en opregtigheid verbinden.
Want door het lang Procederen, plukken zy de menschen zo kaal als een rot,
Ja zo, datze de oorzaak zyn van menig zyn bederf en bankrot.
Dog dat dient al weer tot hun voordeel, om onder een eerlyke schyn agter het gelt te raaken,
Ja ik zeg, 't is een regt middel om imant gek, of dol te maaken;
Want voor een eerlyk gemoet zig vindende in zulk een gemartilizeerde staat,
Is het geen wonder, dat het zig zelven ligtelyk vergrypt, of te buiten gaat.

Dertiende tooneel.

EDUWARD, KLAAS, KAREL, IZABEL, en KLAAR in de deur.

EDUWARD.
MAar hoe! de deur ontslooten, en Teeuwis by myn dogter, wat is dit te zeggen!

KAREL.
Stel u gerust myn lief: ik zal het wel beleggen.

IZABEL.
Gy kent myn Vader niet, hy is straf, en wreed van aart:
Dat naberouw maakt my met regt het meest bezwaart,
Te vlugten buiten 's lands, steekt vol gevaarlykheden.

KAREL.
Zo veel te lyen lief, stryd tegen regt en reden.

IZABEL.
Ik zie daar myn Vader; 'k vrees wy zyn van hem verspiet.

KAREL.
Geen noot myn lief, hy weet van onzen handel niet.
Zyt maar kloekmoedig.

EDUWARD.
Wel Teeuwis, wat heeft jou hier doen koomen?

KABEL.
Wel myn Heer, weetje dat niet? Hebje van de brangd niet vernomen?

EDUWARD.
Wat brand? ik weet van geen brand, droomje? of ben je slegt?

KAREL.
Droomen zeg je, neen zeeker niet, 't is de waerheid dat ik heb gezegt.
Vraeg het jouw dogter vry, en Klaer, daer zelje 't ook wel van hooren.

KLAAR.
Heer myn Heer het had wel weinig gescheelt, of wy hadden allemaal in huis moeten smooren.
Had onze buurman Joris Fransse, met zyn Vrouw, ons geen bystant gedaan.

En Teuwis kwam juist tot ons geluk ook op de brand aan.
Onze Juffrouw is 'er zo of gesteld, datze 'er ligt haast te bed van zal leggen,
Jy hoeft myn niet te geloven, vraag het de buuren maar, die zellen 't je wel zeggen.
Wat had men een werk, eermen het slot kreeg van de deur,
Ja wel, ik kan het zonder schreyen niet zeggen, zo droevig als 't 'er uitzag Sinjeur.
'T mag jouw op een ander tyd wel een leer weezen jouw huis met kettingen te sluiten,
Tot jouw verschoning zeid ik nog, 't zyn schelmen en guyten,
Die het gedaan hebben; wat zoud het een schande zyn geweest had ik de schuld op jouw geleyd,
Maar Teeuwis heeft onze Juffrouw lustig geholpen in die gelegentheyt:
Je meugt het hem wel dank weten, dat die brand zo haast is uytgekomen;
Want had hy het niet gedaan, de brand had jouw dogter, myn en het heele huys wel weg genomen.

EDUWARD.
Is 't mogelyk watje, zegt! nu myn dogter, weest gerust, betoom uw droefheyt wat.

IZABEL.
Og Papa, ik had ons al de ongelukkigste van de gantsche waerelt geschat,
Indien de goede voorzorg van Teeuwis deeze ongemakken niet had voorgekomen.

EDUWARD.
Ik sta 'er over verstomt, wie zouw van zulke onheilen en ongemakken droomen!
Ik beloof uw Teeuwis dat ik u Trouwe dienst wederom vergelden zal.

KAREL.
Wat een struyf Heerschip, 't was myn pligt jouw dogter te helpen, in heur ongeval,
En buyten dat, zo kunje myn in een andere gelegentheit daer wel eens weer een slag in voegen.
Als de cene vriendschap de andere betaeld, zo kan men zig beide vergenoegen.

EDUWARD.
Daar is myn hand, ik beloof je als een eerlyk man
Dal ik je over al helpen zal, waar in dat ik kan.
Maar hoe verr' staje 'er mee? hebje jouw vryster zedert al weer eens gesprooken?

KAREL.
Ja ik myn Heer, en datje wist hoe net dat ik het heb bestooken,
Jy zoud een gat in de lugt slaen, zo net is 't overleyt
Maer ik wouw jouw oordeel, en raed vraegen alsik met de meyd
Weg ging, of dat wel voor het regt zouw kunnen passeren?

EDUWARD.
Daar sta ik jouw borg voor.

KAREL.
Ja zeker, durfje myn dat assureeren!
Daer op neem ik jouw alle bey tot getuygen, 't geen
Heer Eduward daer heeft gezeit.

EDUWARD.
Ja vaar jy 'er maar mee voort, zie de vader niet aan, is het de dogters zindelykheit.

KLAAR.
'Daar zel geen kleine bommel uyrbarsten, raakt deze kuyp in duygen:
De vader blyft borg, en de dogter, met de meyd zyn getuygen.

EDUWARD.
Nu Teeuwis vaar wel, ik moer eens gaan zien, hoe de zaaken daar binnen staan.

binnen.

KAREL.
Heb dank Heer Eduward; ik zal na de raed, die je myn gegeven hebt te werk gaen.

Veertiende tooneel.

KAREL *alleen*.
TOt nog toe gaat het wel; de Vader heeft my zelf zyn raad gegeven,
Hoe ik myn onweers hoek best zal te boven streeven.
Bedrieglyk kleed waar door men 't oog zo ligt verleyden kan,
Gy maakt my tot een Boer, en een Boer weer tot een Edelman.
Maar zagt daar zie ik Teeuwis weer met Joost ik zal my wat verbergen, en hun inwagten.

Vyftiende tooneel.

KAREL, JORIS, KNIERTJE, BREGJE, TEEUWIS, JOOST.

KNIERTJE *tegen Joost.*
ZEg dat onze neef moet te middag op het mael komen en te nagt hier vernagten,

JOOST.
Mylord, jouw most kom tho dumer, on sliep tho nyt

TEEUWIS.
Jis, jis, yzel doe zo.

KNIERTJE.
Wat zeyd neef?

JOOST.
Hy zal doen gelyk jy hebt gezeid.

binnen.

KNIERTJE.
Wel Joris Fransse, had onze Bregje zoo'n man, zy was'er mee behouwen:
Bestond hy ons zo nu niet, ik zouwze wel gaern zamen zien trouwen.
Dat die kozynschap af te kopen was voor duyzent pond,
Ik haelde myn spaerpotje nog wel eens om, en ik gafze terstont.
Een Baron tot een neef! ja wel, onze Bregje mag'er wel een voet te hoger om treden.

JORIS.
Dat mag zet og wel, maar't is tyd dat ik my wat gae verkleden;
Ik mag om onze kozyns wil, myn beste pak aen doen,
Op dat ik nae een Barons oom mag gelyken mit fatzoen,

binnen.

BREGJE.
Ik zeg'er een Baron tegen; ja wel, ik zel'er wel een hand dik spek by groeijen;
Een Baron, die hem verstaet, op zaeyen, boomen planten, enten, en snoeijen.
Maer hy is dan die hy is, hy is een die my behagen kan,
En ik houw meer van zulk een Boer, als van een kale Edelman.

binnen.

Zestiende tooneel.

KAREL, TEEUWIS, JOOST.

KAREL.
HA ha ha..... ja wel, ja wel, ik kan naauwlyks van lachchen bedaaren.

TEEUWIS.
Ho, ho maetje, dat weeten wy jouw zo wel te klaeren,
Onze zaeken staen schoon, wy hebben Joris Fransse en zyn wyf al in onze zak.

KAREL.
En ik zal ook myn leven niet vergeten, het voorval dat ik in jouw pak,
Heb gehad; hoe onbekend ik was, by Eduward, by Klaar, ja zelf by Izabelle:
Kom gaanwe, ik zalje pertinent myn wedervaren vertellen,
Men mogt ons hier verspien, en raakten wy bekend,
Zo nam dit bly begin, gewis een droevig ent.

Einde van het Tweede Bedryf.

Derde bedryf.

Eerste tooneel.

JORIS, KNIERTJE, BREGJE.

JORIS.
WAt dunkje moer Bouwes dat ik zo opgeschikt ben? zel dat onze kozyn niet behaegen?

KNIERTJE.
Voor zeeker zel het: maer nouw diende je de Vis wel deur een ander t'huys te laeten draegen,
Want het zouw niet passen, datje dat nouw zelver zoud doen.

JORIS.
Wel dat verstaet zig, alles in order, en mit fatsoen.

KNIERTJE.
Breng Lutje Bouwes, en Hidde Jelmers, mee van de Beurs, om met ons te eeten;
Want nouw kozyn hier is diende hem de vringden wel welkom te heeten.

JORIS.
Dat zel ik doen; nouw ik gae dan heen, maek jy maer ondertusschen alles klaer.
Laet het waeter over hangen tot dat de Vis komr.

binnen.

KNIERTJE.
Dat zellen we zo doen vaer.

Twede tooneel.

KNIERTJE, BREGJE.

KNIERTJE.
NOuw kynd, kom gaenwe in huys, onze tyd dient wel waer genomen,

Want tegen dat de Beurs of is, zel vaertje met de vrinden weer t' huys komen.
We zellen de vis voor af eeten, en het gebraed agter aen.

BREGJE.
Wel mortje dan hebben wy onze tyd van doen, en wy hoeven hier niet lang te staen.

binnen.

Derde tooneel.

EDUWARD, KLAAS.

EDUWARD.
NU Klaas zyt voorzigtig; en laat u niet door geschenken omzetten, of 't zouwje rouwen,
Weest trouw voor je zelf, maar wilt een ander niet vertrouwen:
Ik kom ligt binnen een uur of twee weer: indien 'er ymant komt, die my van noden heeft,
Zeg dat die weerom moet komen, maar verzoek het beleeft.
En zo je Izabel komt te spreken, zeg aan haar dat ik na Jeronimus ben gegaan; maar by lyven,
Laat haar, nog Klaar niet uit, en daarom zel je binnen by haar blyven.
Want indien ik vernam, datze met den een, of ander gesproken had,
Het zouw slegt met jouw aflopen, daarom draag wel zorg, en doet me dat
Ik je heb gezegt.

KLAAS.
Myn Heer, jy meugt jouw vry op myn verlaaten,
Zy zullen 'er niet uyt komen, al wouden zy myn een zakje vol dukaten
Ten besten geeven: ja zy zouden myn niet vermurwen, al dwong hun de nood

Ook datze uyt moesten wezen, myn getrouwheid is te groot.

EDUWARD.
Wel nu ik zal dan op uwe zorg, haar en myn huys betrouwen.

binnen.

KLAAS.
Ga maar gerustelyk heen ik zal haar wel binnen houwen.

Vierde tooneel.

KLAAS *alleen*.
O Bloed dit staatme schoon, ik Vize Commies, van onze Juffrouws uyt en ingank gemaakt!
En dat zonder solliciteeren! wel daar ben ik zeker al gemakkelyk aangeraakt:
Wat heb ik nouw al vrindschappen te verwagten en geschenken te hoopen,
Hoe zullen my die Jonkertjens, geduurig om onze Juffrouw agter 't gat loopen!
Wat zullenze my bonsjoeren om myn gunst te genieten! ja wel, ja wel!
Dat ik haar op gelt mogt zetten, ik kreeg wel een kapitaaltje alleen voor het vel.
Maar ik heb een schoon kargezoentje te bewaaren daar ik wel op mag passen,
Want het is zo moeyelyk, een sprinkhaan stil te doen zitten, als menze komt verrassen,
Inzonderheyt dat jonge goet, dat de schigtige Paarden slagt,
Dat opspringt, als een vloo in een heete Pan als je 'er niet naauw genoeg wagt.
Maar wat zal het onze Izabel vreemt in de ooren klinken, alsze myn ampt komt te hooren!

Jy Cipier zalze zeggen! jy Cipier! van agteren, en van vooren,
En van 't heele huys! jy oppasser van my, en van myn vryigheyt!
Ja wel my dunkt, dat ik al hoor, hoe wakker datze tegen my of leyt.
Maar zagt, daar komtze zelf met Klaar: Holla, zy moeten order pareeren.

Vyfde tooneel.

KLAAS, IZABEL, KLAAR.

KLAAS.
HAlte, mejuffer; niet verder, retiré, te rug, jy moet keeren.

IZABEL.
Wel Klaas, wat is dit te zeggen! wie maakt jouw zo veel meester over my?

KLAAS.
Zo lang ik geen andere order heb, passeert hier niemant voorby.

KLAAR.
Wel dit komt hier schoon, ik geloof wy zouwen ons wel van jouw laaten regeeren.

KLAAS.
Ik zeg dat jy voort gaat, jy zult myn order pareren.

KLAAR.
Jouw order wel dat komt schoon, wat brustme deeze gek!

KLAAS.
Gek, of niet gek, jy zultme in huys danssen, al voort ook, en houdme de bek:
Ik ben Opperhooft van het huys, zo lang als myn Heer zal uytblyven.

KLAAR.
Heb jy daar al een Acte van op de Sekretary van de verteerde kost laaten schryven?
Ik geloof schier van ja: want de zegels daar van dunktme, stinken welses mylen in de wind.

KLAAS.
Wat roerd dat jouw, waar ik ze heb laaten schryven? ik zeg dat jy gezwint
Te rug gaat of ik zal 'er op in stooten.

KLAAR.
Wel daar ben jy de man wel na: kom zit een reys op met jouw hangende pooten.

IZABEL.
Is het ontzag uyt de waerelt, dat een Knegt zyn Juffrouw dus tracteren derft?

KLAAS.
ô Neen, maar de eerbaarheit is my gezegt, dat ziek is, of alreets legt en sterft;
Ho, ho, men kan niet te voorzigtig weezen, om een dief de gelegentheit af te snyen;
Want daar het hooft even in kan, laaten zy dikwils het geheele lyf in glyen.
Hoor, in 't kort Juffrouw, ik heb volmagt van myn Heer, over U, en Klaar.

KLAAR.
En daar versta ik niet toe Jonker Klaas, wel dit komt hier raar!
Heeft myn Heer magt, om myn Vryheit weg te geeven? daar toe zal ik nooyt konsenteren.

IZABEL.
Nu Klaas laat ons gaan, ik beloofje ik zalje wat vereeren.

KLAAS.
Holla Juffrouw, ik vrees, die gift zouw my al te duur komen te staan.

IZABEL.
Daar houw ik jouw van vry.

KLAAS.
Ja maar ik houw myn
zelver vry, zo komt het 'er niet op aan.

Zesde tooneel.

KLAAS, IZABEL, KLAAR, KAREL.

KAREL.
‘DAar zie ik Izabel, en Klaar, en zal my derwaarts voegen,
O hemel last myn list myn lukken naar genoegen.

KLAAS.
Hola, wel dit komt schoon! ô ho hebje zulke kneepen Mevrouw
Die meugje wel afleggen.

KAREL.
Wel Klaas, hoe is't? hoe heb ik het nouw
Metje? mag ik met onze Juffrouw niet spreeken? wel hoe is 't nouw geleegen?

KLAAS.
Ik zeg van neen eens voor al, en daarom spreekme niet meer tegen,
Jy bent ligt de koppelaar van de eene of andere daar onze Juffrouw wat mee uyt heeft staar
Hoor Izabel jouw Papa heeft my geboden, dat jy met niemant zult spreeken en daar mee gedaan.

KAREL.
Maer Klaas, benje door geen woorden, of reden te verzetten?

IZABEL.
Hy heeft order van Papa; om Karel het spreeken met my te beletten;

En daarom is 't, dat hy (van redelykheit ontaart,)
My handeld als slavin, op sluyten streng bewaart.

KLAAS.
Daar hebje gelyk in Juffrouw; jouw vaders gebod is, datje met niemant zult spreeken,
En kwam ik dat niet na, hy zouw my gewisselyk hals en beenen breeken.

KAREL.
Wel dan hebje gelyk, datje zorg draegt voor jouw Juffrouw: want de genegentheit
Tot het gebod van zyn Heer, is een zaek, daer niet weinig aen gelegen leyt.
Maer Karel nae ik heb gehoord, is vaerdig. om een Juffrouw te schaeken,
Zyn koets is gereet, kan hy maer gelegentheit vinden, om met haer weg te raeken,
Ja indien de Juffrouw het nodige by een pakt en haer houd gereet;
Zo ziet hy dezen dag nog kans, om 'er door te komen: want datje 't weet
Tot de knegt, die loos is, en order heeft om op de Juffrouw te passen,
Heeft hy moet om door de eene of andere kwinkslag te verrassen:
En dan zo, terwyl de vader uyt is, met de Dogter deur te gaen.

IZABEL.
Watje zegt! maar is dat voor de Juffrouw niet een stout bestaan?
Zalze daar door niet haar eerlyke naam bevlekken en verliezen?

KAREL.
ô Neen, haer 's vaders raed dee Kaerel dit verkiezen,
Zy word hier door verlost van 's vaders hardheit, en de meyd

Zal mee gaen, om te stuyten alle opspraek, tegen de Juffrouws eerbaerheyt.

KLAAR.
Ja zeker; maar zouw de meyd haar eer, daar ook niet om in prykel stellen?
Want de eer van een meysje is teer, en bizonder zig onder jonge gezellen
Te begeven; want begon de liefde eens aan 't koken te raaken, zo leed ze ligt noot,
Om schip breuk te leyen; gelyk een schip dat door storm aan strand, of op een klip aan stukken stoot.

KAREL.
Wel hoe weetje niet beter! geen van beyde kan daar de minste oneer by leyen,
Want.....

KLAAS.
Kom, kom, allang genoeg met die praatjens: daar een stokje tusschen beyen.

IZABEL.
Moet ik dit van een knegt verdraagen, myn Papa handeld my zo wreed niet, als gy me doer.

KLAAS.
Jouw Papa handeld jouw naar zyn believen, en ik uyt bevel, gelyk ik moet.

KAREL.
'Vaar wel myn lief, schoon ons de gelegentheid nu door Klaas word benomen,
Zal ik door andere middelen, egter dien hoek nog wel te bovenkomen.

binnen.

KLAAS *alleen*.
Ik heb daar een ampt van myn Heer gekreegen, maer ik wouw wel, dat ik'er al was van verlost,
Want zulk een officie wel te bedienen, geef ik een jegelyk te bedenken wat al moeyten het kost.

binnen.

Zevende tooneel.

VISDRAAGER.
LAat zien, hier moest ik wezen, 't was gezeyt de drie Vriezen moesten 'er uythangen,
Ik zal eens aan kloppen, want ze zullen mogelyk al na me verlangen.

Agtste tooneel.

VISDRAAGER, KNIERTJE.

KNIERTJE.
WElvaer, binje daer? kom wy zellenje van jouw vragt ontslaen.
Tryntje, Tryntje.

TRYN.
Wat beliefje vrouw?

KNIERTJE.
Neem de Vis een reysaen.

TRYN.
Wel dat is een wakkere zoo, onze Miester weet van Vis koopen.

VISDRAAGER.
Ik had wel eens drinken verdient Vrouw, want ik kom zo hard loopen.

KNIERTJE.
Ze zelje reys tappen; daer is gelt.

binnen.

TRYN ***met een glas bier*.**
Hou daer vaer, drink jy dat glas eens uyt.

VISDRAAGER.
Dat 's nog van den opregten, dat bier heeft lever, en kuyt;
Nouw vryster ik hebje te bedanken, en met gezontheyt moetje de vis eeten.

binnen.

TRYN.
Ik dankje.

Negende tooneel.

TRYN, BREGJE.

BREGJE.
WEl hoe is 't Tryn hebje 't weerom komen vergeeten?
Hoe staeje dus? waerom lachje? ja wel dit lykt wel wat raers.

TRYN.
Wel zouw ik niet lachchen, als ik om die vis denk, zulk een schoone zoo Baers.
Wel nouw zelje jouw hart ophaelen met Baers te eeten daer ikje zo heb hoorenna verlangen;
Ja moer jy hebt die fuyk al heel wel gestelt, om zulke vis te vangen.

Tiende tooneel.

TRYN, BREGJE, JOOST, TEEUWIS, in een Rosbaar.

TRYN.
MAer Bregje wat is dit te zeggen hoe komt Joost zo verbaest
Aenloopen? ik zel jouw mortje roepen? Vrouw kom eens hier met 'er haest.

Elfde tooneel.

TRYN, BREGJE, KNIERTJE, JOOST, TEEUWIS, in een Rosbaar.

KNIERTJE.
WAt is 'erte doen Tryn?

TRYN.
Wel Vrouw vraegje dat nog? og ik begin te vreezen,
Zie eens hoe bliek dat 'er jouw kozyn uytziet, ik geloof niet dat hy 'er lang zel weezen.

KNIERTJE.
Og! wat komt onsover! myn lieve kozyn, als een dood zo zie jy 'er uyt.
Og help hem voort in huys, hoe is't kozyn? maer hy geeft geen geluyt.

JOOST.
Dat is geen wonder want van benauwtheyt is hem schier de gorgel gebrooken.

KNIERTJE.
Help hem, met 'er haest nae bed, ik zei hem voort een potje heete wyn kooken.

Twaalfde tooneel

KNIERTJE, TRYN.

KNIERTJE.
LOop alje best nae onze Aegje Jelmers, en Jeske Jeyt,
Zeg datze daetelyk hier moeten komen, om dat onze kozyn op zyn verscheyen leyt.
En ziet of je onderwegen jouw Miester ontmoet, zeg hem dat hy hem moet spoeyen:
Ja wel, kwam hy evenwel zo kort te sterven, dat zouw myn van harten moeyen.

Dertiende tooneel

KNIERTJE, JOOST.

JOOST.
OG! Juffrouw kom dog boven, want de Baron ziet 'er uyt, of hy de geeft geven zal,

Hy zend my om zyn Dokter.

KNIERTJE.
Wat Dokter?

JOOST.
Dokter over al.
Ik weet waer hy logeert, 't is een Engelsche Brabander hy is met hem over gekomen.

KNIERTJE.
Og! loop dog wat ras, want ik begin voor zyn leven te schroomen.

binnen.

Veertiende tooneel.

KAREL verkleed als een oud man, schelt aan het huys van Eduward.

KLAAS, ***van binnen.***
HOlla, wie daer?

KAREL.
Al vriend doe maar op.

KLAAS, ***opent de deur.***
Al zagjes, sta te rug, waar wouw je heen?

KAREL.
Ik heb hier een brief aan uw Juffrouw van haar Papa.

KLAAS.
Dat is wel maar ik meen
'Er jouw evenwel buiten te houwen: want men zouw my het inlaaten al te duur betaalen.

KAREL.
Uw Heer heeft een overval gekreegen, en hy gebied dat je hem met de koets of slee zult haalen.
Nouw lustig, waar sta je na te zammelen, meen je dat het my niet verdriet hier zo lang te staan?

KLAAS.
Wel verdriet het je? dan zouw ik jouw raaden te vertrekken, en weer heen te gaan.

KAREL.
Onbeleefde schelm, zul jy jouw Heers brieven zo ontfangen? en zyn Vrinden zo toespreeken?
Ik zeg dat je aanstonds heen gaat, of ik zal je hals en beenen breeken.

KLAAS.
Nouw, nouw, patientie, patientie, weest zo haastig niet, myn lieve maat.
Ik moet de brief eerst eens hooren leezen, op dat ik weet wat 'er in geschreeven staat.

Vyftiende tooneel.

KAREL, KLAAS, IZABEL, KLAAR.

IZABEL.
WAt is'er te doen Klaas?

KAREL.
Mevrouw, uw Papa, heeft zo even een ongelukkige overval gekreegen,
Ik daar by geval voorby koomende, en ziende, hoedanig het met hem was gelegen
Gaf aanstonds ordre om hem te brengen, in 't gouwe Hooft,
Daer hy tegenwoordig nog is, uw knegt, uit onverstand, of van zyn zinnen berooft,
Houd my door zyn zotheid op, met de brief van uw Papa te willen horen lezen.

KLAAS.
Wel ik zeg jouw Papa, zulk een overval te krygen, Dat kan onmogelyk weezen.

KAREL.
Nu gebied uw Papa, dat de knegt aanstonts, met de koets, of slee hem zal,

'T huis haalen.

IZABEL.
Helaas! Wat droevig ongeval
Is dit! Zo onverwagt! Wat rampen, en elenden zullen my nog overkomen!
Ach.

KLAAR.
Onze Juffrouw bezwymt.

KAREL.
Zagt, zagt Mevrouw, gy moet uw droefheit wat intoomen.

IZABEL.
Myn Papa zulk een ongeluk te krygen! Ja wel ik word desperaat:
Ach! ga aanstonts heen Klaas, en zie hoe het 'er geleegen staat.

KLAAS.
Ik zal gaan, maar laat ik de sleutels, van de stal eerst van agteren haalen.

binnen.

KAREL.
Hoe zal ik na waerdy uw trouwe min betaalen!
Dat 'k u omhelzen mag, geeft my een nieuwe kragt.

KLAAR.
Weest voorzigtig myn Heer, zie toe, dat je niet te lang wagt.
Want zo Klaas vernam, dat jy het waart, zouw dé heele aanslag verbrod weezen

KAREL.
Ik zal my dan zo lang in uw huis verbergen, tot hy uit is; zo hoeft men niet te vreezen.

Zestiende tooneel.

IZABEL, KLAAR, KLAAS met sleutel en Paar de tuyg.

KLAAS.
HIer ben ik Juffrouw, maar waar is dat Heerschop dat hier daar even was?

IZABEL.
Hy is voor been gegaan, en jy zoud hem volgen, maar haartje tog ras.

KLAAS.
Holla! of dogt je dat niet Juffrouw? jy moet weer in der muiten.
Ik moet de deur verzeekeren, en wel digt en vast in 't nagtslot sluiten.
De wagt is my bevoolen, en daarom moet ik oppassen, want
De voor zigtigheid is de moeder van de Wysheid, en 't Verstand.

Zeventiende tooneel.

JOOST ***verkleet als een Dokter.***
DIe de waerelt bedriegen wil, moet het aan geen listen ontbreeken.
Nog in zyn voor genomen aanslagen ten hal ven blyven steeken:
Wat aangaat een staatzugtigen boer te bedriegen, die zig voor staan laat
Dat het gelt hem behoorde Adelyk te maaken, of ten minsten een man van slaat,
Daar maak ik zo veel werk niet van: want in een opgeblaazene vind men reeden
Om aan te toonen zyn ongeregelde mislaagen, en buytenspoorigheeden.
Maar wat doet de list niet al! als men door de winst zig zelven verryken mag!
Eerst ben ik Lyfknegt geweest, daar na Tolk, nu Dokter, en dat op een dag.

Ja wel, zo my deze vond gelukt, en Teeuwis aan Bregje komt te trouwen,
Zo ben ik volgens beloste voor al myn leeven behouwen,
Nu meen ik terwyt de vader uyt is, de Moeder ook te zenden van kant,
En dan zal Jonker Teeuwis het volkomen na zyn zin hebben: want
Een uurtje alleen te zyn, zal de ouwen, tot het huwelyk doen konsenteeren;
En nu ik Dokter ben, heb ik beter karakter, om de moeder te kommandeeren;
Indien zy maar myn order wil volgen, zo zal alles wel gaan;
Maar zagt, laat ik stil swygen, want ik zie daar de moeder staan.

Agtiende tooneel.

JOOST, KNIERTJE.

JOOST.
GOeyen dag moeyerke, hebde gay hier een Doktoor voor eene kranken van nooyen?

KNIERTJE.
Og ja myn Heer Dokter, jy bent hier door een knegt ontbooyen,
Want onze kozyn is krank geworden, aen een onbekende kwael.

JOOST.
Kik zal hem eens visiteeren: Hebde zayn Urine wel bewoort in een Urinaal?

KNIERTJE.
Og neen, ik geloof hy verstopt is, want zyn of gang wil niet schieten.

JOOST.
Ba je meny! kik moet hem dan een rayske vyf of zes klisteeren, en een maelke dry of vier doen zwieren.

Mook hem voor eerst een Potke heete wayn, en sloot 'er een dou zyn eyeren in.

KNIERTJE.
Dat heb ik al gedaen myn Heer Dokter.

JOOST.
Ba, gy hebt waysselayk gedoon, noor maynen sin. Woor is de Patient?

KNIERTJE.
Ik heb hem warmtjes te bed doen leggen.

JOOST.
Kik zal hem eensgoon bevoelen, en ou de gelegenthayt door van zeggen.

binnen.

Negentiende tooneel;

JORIS, LUTJE BOUWESZ., HIDDE JELMERSZ.

JORIS.
JA Hidde Jelmersz: zo gaet het vaer, men kan 'er onmooglykby bestaen;
Ik zeg de hiele Negotie, zal daer door in de grond bederven en vergaen.
Dat men nog rekenen kon, dat de finantien tot voordeel van 't gemiene best konden dienen,
Men zouw het voor goed keuren: maer by Gorkum van negenen tot ienen
En dan weer de heele middag, die schryvers en wryvers te loopen agter 't gat,
En dan is het dikwils nog zo veel, als kom overmorgen: zie dat
Is te verdrietig: dat men zo met de Koopluy, en hun goederen ziet leven,
Hoe wel ik wel weet, dat men behoorlyke tollen en Licenten moet geeven
Waer door 's Lands lasten verligt worden, en 't Land moet bestaen.

HIDDE.
Het schynt Joris Fransse, dat het een mens niet altyd even na zyn zin kan gaen.

Maer wat kan men 'er tegen doen? men moet dog altyd om het kosje slooven:
Hoe wel jy het nouw niet van noden hebt, jy hebt jouw koet jens al op 't droog, en bent dat hoek je al te booven,
De laeste reys, doe jouw Schip kwam te blyven, is jouw wel een tonnetje waerd geweest,
Hoe wel ik wel honderd mael tegen onze Jeske heb gezeyt, dat ik bevreest,
Was, dat men jouw wat scharper zouw onderzoeken: maer doen ik hoorde uyt jouw schryven
Dat jy jouw volk had omgekogt, en datze jouw getrouw zouden blyven
Als het 'erop aen kwam, doen zag ik dat je genoeg verzorgt en behouwen waert.

JORIS.
Ja wel zouwmen voor die prykel niet een stuyvert je trekken? je weet wel als men vaert
Alleen by de reys, of by demaend, dat een Schipper daer of niet vet kan soppen:
Ep ook diende men voor den ouwen dag wel een stuivertje weg te sloppen;
Want men ziet anders wel van een oud Zeeman, een jonge bedelaer.

LUTJE BOUWESZ.
Daer hebje gelyk in Joris Fransse en dat word 'er ook al menig een gewaer.
Onze Hidde is ook de fynste Broer nergens na geweest, al is hy een Preeker,
Ik heb hem dikwils hooren zeggen, die vaeren wil die vaer in 't kort, gewis en zeeker,
Want zeyd hy tref je het ongeluk dat je eens Schipper te voet raekt,
Zo diende je wel een stuyvertje agter de hand te hebben, daer je jouw zelven weer Shipper mee maekt,

Daerom deelen de Oostersche, en Noordsche zelden meer als vyf of zes ten honderd uyt, alsze al wel vaeren.
Mits dat'er dan nog wel voor af gaen, zo een vier of vyf ongerekende nul jaeren;
Tot dat het eindelyk, op het punt van gekasseert te worden komt aen.

HIDDE.
Nouw Lutje Bouwesse: wy weeten immers wel hoe jouw zaeken staen;
Om de fynigheit van jouw weezen, is jouw ook al meenig mislag vergeeven,
Het heugt my nog zowel, dat jy een Wintertje met jouw Schip bent over gebleeven,
Op jouw Meesters onkosten, alleen om dat jy op jouw eigen kargezoen
Te meerder voordeel zouwt hebben, en te grooter winste doen:
En datje ook dikwils andere Scheepen hebt waergenomen,
Om kontrabande goederen over te neemen: want jy wist wel dat 'er goede profytjes van komen.
Ja het was nog op zyn best, als je jouw met het gemaekt akkoort vernoegen liet.
Want zonder verzekering van schrift, of getuigen, golden de eissen niet.
Dog jy bent het alleen niet, die jouw op diergelyke wys hebt zoeken te verryken.
Het is nu de gemeene sleur datmen de grooste winst zoekt, en de schade te ont wyken.

JORIS.
Nouw, nouw, laet het daer by steeken, eer men malkander in zyn eer tast,
Men weet wel, dit het een Schipper in zyn ouderdom niet wel te bedelen past.

En daerom dient men in zyn jeugt de handen wel wat uyt de mouw te steeken.
Hoor: ze zyn meest al even eens, laet ons daerom ons hoofd niet langer me breeken;
Dat men de Reeders, behoorlyke, en naeukeurige reekening moest doen,
De uytdeeling zouw op de reys wel drie, of vier ten honderd grooter vallen met fatzoen.

Twintigste tooneel.

JORIS, HIDDE JELMERS, LUTJE BOUWESZ., EDUWARD, JERONIMUS.

EDUWARD.
DAar staat de man zelf, daar ik zo even heb met u van gesprooken.

JERONIMUS.
Ik moet 'er om lachchen, als ik denk dat jouw Hovenier, dat zo listig heeft bestooken.

EDUWARD.
Wy moeten hem eens aanspreeken, en hooren hoe de zaaken al staan.
Wel Joris Fransse hoe gaat het? ik hoor jy hebt een kozyn gekreegen hoe staat hy jouw al aan?

JORIS.
Heel wel, want onze kozyn spreekt niet, als van groote zaeken,
En door hem zal ons heele geslagt in staet, en in aenzien geracken.

EDUWARD.
Gy hebt gelyk, en uw Dogter is door de komst van die kozyn wel grootelyks vereert.

JORIS.
Voorzeker doetze, want zy vind aen hem alles watze 'er aen begeert:
Ta bestond hy haer zo nae niet, ik zag haer wel gaern met hem trouwen.

Wint hier door kon ik uytrekenen, dat hy, en zy waeren behouwen.

Een en twintigste tooneel.

JORIS, HIDDE JELMERSZ., LUTJE BOUWESZ, EDUWARD, JERONIMUS, KAREL, IZABEL, en KLAAR in 't venster.

KAREL.
REyk my de leer, Klaar.

IZABEL.
Niet te haastig; voorzigtig myn Heer.

EDUWARD.
Wat duyvel zie ik daar! myn vensters open! ik zweer,
'T is Karel met myn dogter, zagt dit diende ik af te kyken,
Verbergen we ons wat ter zyden, ik zal die snoode leeren my dus veroogelyken.

KAREL.
'T is alles klaar myn lief, ik ga u moedig voor,
Ontspring uw kerker, treed my na in 't zelve spoor.

KAREL, *beneden.*
'T is alles veilig, klim maar at, het lykt ons wel te slaagen.

KLAAR.
Nouw Juffrouw, klim maar of, ik zei wel zorge dragen,
Om 't venster te sluyten, wy hebben onze tyd van doen, volg jy Heer Karel maar,
Ik zel jouw volgen.

Izabel klimt af.

KAREL.
No lustig, nu is 't jouw beurt Klaar:
Lang de ben, myn mantel.

KLAAR.
Oaar hebje 't al.

KAREL.
Hebt gy ook nog iets vergeeten
Myn lief?

IZABEL.
ô Neen, niet dat ons nodig is.

KAREL.
Volgje ons Klaar?

KLAAR.
Wel te weeten:
Ik zal 't zo lang niet maaken als onze Juffrouw geloof dat vry.
Wat dunk je'er van myn Heer, ben ik je niet gaauw by?

KAREL.
Ja maar kom gaan wy, wy zullen ons vertrek uw vader morgen schryven.

EDUWARD.
Sta zeg ik, of ik zal uw alle dry ontlyven.

KLAAR.
Waar bergenwe ons? ô de drommel myn Heer wy zyn verraan.

IZABEL.
Het is myn vader! ag! nu is't met ons gedaan.

KAREL.
Zyt niet bevreest myn lief ik zal u 't le ven bergen.

EDUWARD.
Voort, voort dat masker af: Hoe dorst gy snode guyt haare agtbaarheit dit vergen!
Spreek op, wat porden u? zo schelms, tot dit verduyvelt kwaat?
Gy wist door 't slegt onthaal, hoe diep gy in myn haat
Reeds stond: en gy ligtvaardige, gy moogt dat uur wel vloeken
Doen deeze ontaarde uw eerst als Minnaar kwam bezoeken.

KAREL.
Niet al te hoog myn Heer; ik heb het stuk bestaan,
Gy gaaft my zelf die raad: en heb ik iets misdaan,
Wyt dat de liefde, die men alles moet vergeeven.

EDUWARD.
Vervloekte leugenaar, gaf ik u raad? heb ik u hier toe aangedreeven?

Ha booswigt; maar laat los Jeronimus, ik sweer dat het zyn leeven kosten zal.

JERONIMUS.
Zo haastig niet myn Heer.

EDUWARD.
Ha spyt! die rekel, zal die de val
Van ons geslagt zyn! en lachchen in de vuyst! om 't schelm stuk re styven,
Durft hy my de oorzaak noemen, en my die smet in 't aanzigt wryven!
Laat los myn Heer, laat my begaan, ik wil voor deze hoon myn wraak.

JERONIMUS.
Bedaar myn Heer, bedaar, en weeg met ryp beraad eerst over deze zaak.

EDUWARD.
Ik heb my al bedagt, hy zal sterven, al kosten 't zelf myn leeven.

IZABEL.
Ik bid Heer Vader wilt dees misdaad my vergeeven,
Ik heb (vergetende myn pligt) u huys geschend,
Uw wetten overtreen, my komt de straf: maar wend
Een Vaderlyk gezigt op twee verliefde zielen,
Die door opregte Min tot deeze daad vervielen.

KAREL.
Reys op myn lief, reys op, en stort geen traanen meer.
Ik heb uw kind geperst tot deeze daad myn Heer;
Ik heb de schuld, dat ze uyt haar kerker is gebrooken;
Indienge u wreeken wilt, gy word aan my gewrooken,
'T is waar: ik had voorlang (behoudens uw gezag,)
Dit werk bestemd, maar nooyt vertoonde zig eendag
My gunstiger om dit zo wenschelyk uyt te voeren,
Dan deeze mits myn Heer vooreen van zyne boeren
My aanzag: spreekende my aan in dit gewaad,
Vroegt gy naar myne min, hoe danigheyt, en staat

Van dien: ik antwoorde u; myn Heer des dogter zinnen
En gunst heb ik al weg, my staat allen te winnen
Haar 's Vaders hard heyt en daar ben ik voor bedugt.
Ik vraagde u raad, gy zelf myn Heer ried my de vlugt
Te kiezen, dat ik moest tot deeze daad besluyten,
Gy bleeft myn borg, gaf my de hand, en stelde ons buyten
Gevaar; dit moedigde my dies te meerder aan.
Ik volg uwe order, en gy zegt ik heb misdaan.

EDUWARD.
Ik gaf die raad, 't is waar maar 'k ben door schyn bedroogen.

JERONIMUS.
Gaaft gy die raad! beschouw dan 't werk met mededoogen
Myn Heer, en toont hier in uwe Edelmoedige aart,
Op dat uw doen uw naam behoorlyk evenaart.

EDUWARD.
Hier door zouw myne naam en Adeldom versterven.

JORIS.
Wel wat een praet Heer Eduward, die naem zal hy door 't byslapen van jouw dogter wel over erven.
Want gelyk als een ingebooren dogter haer man Burger maeken kan,
Zo kan ommers ook jouw dogter hem wel maken tot een Edelman.
Nouw, nouw, rezolveer, sta de koop toe, zonder jouw lang te beraeden,
Kaerel is ryk; ik kan niet zien, dat jouw dat Huwelyk zo veel kan schaeden.

EDUWARD.
Ik hem myn dogter geven! neen, ô neen, ik sweer dat ik die schand
Ten koste van zyn bloed, zelf met myn eigen hand Afwasschen zal.

JERONIMUS.
Hier door kunt gy uw dogters eer, nog uw aanzienlyk maaken.
Staa liever 't Huuwelyk toe.

EDUWARD.
Een schelm, van wien zy haar laat schaaken,
Zouw die haar Bruygom zyn! ik barst van ongeduld.

JERONIMUS.
Nu, nu, myn Heer niet al te haastig; naar ik hoor hebt gy al mee wat schult.
Doe na myn raad.

KAREL.
Het is onmogelyk, ons beyden
(Zo vast verbonden) van malkanderen te scheyden,
Daarom Heer Eduward, begunstig ons besluyt,
Maak my tot Bruydegom, uw dogter tot myn Bruyt.

KLAAR.
't Zal nog wel gaan Mevrouw, Jeronimus is op uw zyde, 't schynt dat zy 't zaamen overleggen.

EDUWARD.
Zo raad gy 't myn myn Heer.

JERONIMUS.
ô Ja, maar zagt, wat wil dit zeggen!

Twee en twintigste tooneel.

JORIS, HIDDE JELMERS, LUTJE BOUWESZ, EDUWARD, JERONIMUS, KAREL, IZABEL, KLAAR, KNIERTJE, JOOST, TEEUWIS half ontkleed.

KNIERTJE, ***al slaande.***
JOuw schelm, jouw guyt, heb jy ons zo bedroogen, foey jouw an!

JORIS.
Wel wat is 'er te doen Wyf? hoe raasje zo? spreek.

KNIERTJE.
Og raan
Datje 't wist je zoud je kruyssen en zegenen van zulke onbenoorlyke dingen.

JORIS.
Wat is 'er dan geschiet?

KNIERTJE.
Deeze guyt, die wy van daeg voor onze kozyn ontfingen,
Die schelm, die daer staer, dat is Teeuwis de Hovenier.

JORIS.
Wat drommel zegje daer wyf! wel hoe duyvel heb ik het hier;
Dat kan onmogelyk weezen, jy hebt abuys, dat is gewis en zeeker.

KNIERTJE.
Abuys zegje, abuys; zyn knegt die hem uyt heeft gegeeven voor zyn spreeker;
Dat is een drie dubbelde schelm op guytery afgeregt.

JORIS.
Ja wel wat komt myn over! kozyn onze kozyn niet te weezen, dat komt drommels slegt.
Jouw schelm, ik zel jouw die guytery duur genoeg uyt peperen, dat wil ik jouw wel zweeren,
Jy zult in 't Rasphuys, of ik ben geen man met eeren.
Ik heb'er nog onlangs een in 't Spinhuys zien zitten die haer ook buyten haer staet
Verkleed had, om andere te bedriegen: ô ho men weet met dat volkje wel raed.

KNIERTJE.
Maer man onze Bregje is van die schelm beslaepen,
Hoor eens ik zei 't je verhaelen hoe slegt dat ik het geschaepen
Vond, na dat hy door een logen veinsden ziek te zyn,
Gebood my deze gemaekte Dokter, wat warme wyn
Klaer te maeken, om de zieke het hart te versterken, en hy zend 'er ons kynd mee na boven,
Terwyl hy my ophiel met veel wisje wasjens, om my van myn zinnen te berooven,

En my wysmaekte dat het een ziekte, (die voort komende uyt de ongemakken van zyn reys) was,
Ik liep eindelyk nae boven, en vond de zieke by onze dogter op het bed, gezont, en wel te pas.
Hy door myn komst verbaest, sprong van 't bed om nae beneden te koomen
Gelyk gy ziet nog heel ontkleed, en zo heeft hy de vlugt genomen.
Wat verder van de rest is, daer weet ik niet van, dat is ons Bregje best bekent.

JORIS.
Wel ik barst van spyt, myn dogter een hoer te worden van zulk een kaele vent.

TEEUWIS.
Holla Joris Fransse jy moest van my nog van jouw dogter zo kwalyk niet spreeken,
Want jy zyt zelf de oorzaek, dat ik my over uw gewaende staetzugt heb zoeken te wreeken.
Jy woudt te hoog aen, en nu zie je hoe leeg dat het met jouw afloopt.

JORIS.
Daer had ik reden toe, en ik had van myn dogters zindelykheit wat beters verhoopt:
Maer een Boer in plaets van een Edelman tot myn kozyn te ontfangen,
Dat is niet om te vergeeten: Ja wel zie daer men behoorde zulke schelmen op te hangen.

EDUWARD.
Nu Joris Fransse, wyl het dog zo is, neemt hem voor jouw schoonzoon aan.

JORIS.
Schoonzoon zegje! daer zal ik in Eeuwigheid niet toe verstaen,
Maer ik zal Bregje, die hoer, voor altyd in 't Spinhuys doen zetten.

TEEUWIS.
Daer zel ik wel zorg voor draegen, en zo 't in myn magt is, jouw dat wel beletten.

JORIS.
Wel hoe is 't myn kind niet? en mag ik daer niet mee doen wat ik wil en begeer?

JERONIMUS.
Niet als dat in redelykheit bestaar.

JORIS.
Wel dit is dan myn redelykheit, myn Heer.

Drie en twintigste tooneel.

JORIS, HIDDE, LUTJE, EDUWARD, JERONIMUS, KAREL, IZABEL, KLAAR, KNIERTJE, TEEUWIS, JOOST, BREGJE.

JORIS.
DAer komt die ligte kooy: hoe durfje nog verschynen voor myn oogen!

BREGJE.
Og Vader lief ik bid wilt het myn vergeeven, heb ik jouw en myn mortje bedroogen.

JORIS.
Vergeeven? ja ik zalje vergeeven, met een hand vol Rotrekruyd, zo steekt jouw de moort.
En zo raek ik ontslagen van een dogter, die haer niet heert gedraegen gelyk het behoord.
Zie daer komt onze Aagje Jelmers, en Jeske Jeyt, wat zullen 'er die een schande van spreeken.

Vier en twintigste tooneel.

JORIS, HIDDE, LUTJE, EDUWARD, JERONIMUS, KAREL, IZABEL, KLAAR, KNIERTJE, TEEUWIS, JOOST, BREGJE, TRYN, AAGJE, JESKE.

TRYN.
SEllement! hier is 't verbruyd, hier lykt de bommel wel uyt te breeken.

JORIS ***tegen Jeske en Aagje***
Wat dunktje nigten, zyn wy hier niet lelyk by de neus gevat?
Deeze guyt die wy meenden onze kozyn te weezen, heeft ons bedroogen.

JESKE.
Wat!

JORIS.
Dat is zo, onze Kniertje zal het je allerhael wel netjens zeggen.

KLAAS ***ter zyden uyt.***
Sellement! daar zie ik myn Heer met zyn dogter, hier zal een huysje leggen!
Ik zal myn stilletjes verbergen, eer men my hier ziet staan,
Want wierd myn Heer myn gewaar, het zouw slegt met my vergaan.

binnen

AAGJE.
Ja wel Joris neef, terwyl het zo is, zouw ik jouw raeden, onze nigt aen Teeuwis te geeven,
'T is beeter daer over heen gestapt, als dat men haer beschuldigt van een oneerlyk leeven,
Jy hebt jouw zelf die plaeg al veel op de hals gehaeld, door dien jy altyd hebt gezeyt,
Dat je wout hebben jouw dogter zouw worden van een Edelman gevryt,
En nu zie je hoe een mensch door zyn ingebeelde staetzugt word bedroogen.

JORIS.
Zouw je myn dat raeden?

KNIERTJE.
Nouw, man, nouw, hebt met haer mededoogen,
Ze hebben malkander lief, en zy is ons eenigste kind en heeft nie mant nader als jouw, en myn.

JORIS.
Wel raad jy het myn ook Vrouw? Ik stap 'er dan over? Veel geluks gemaekte Kozyn:
Ik geef jouw myn Dogter, leef met haer, als een eerlyk man met zyn Vrouw behoort te leeven,
Op dat ik nooit berouw mag hebben, dat ikze aen jouw tot een wyf heb gegevën.

JOOST.
Vreyer, By slaap, en Bruigom, en dat allemaal op een dag;
Ja wel! Hy is de gelukkigste, die men van zyn leven zag.

TEEUWIS.
Heb dank Joris Fransse, ik beloofje dat ik alzo gerust met jouw dogter huis zal houwen,
Als of jyze met een Edelman, of Baron had laten trouwen.

EDUWARD, ***tegen Karel.***
De redely kheit van Joris Fransse, en de voorspraak van Heer Jeronimus, doet my ook
veranderen van besluit
Ontfang myn dogter van myn hand (Heer Karel) tot uw Bruid.
Ik had noit gedagt, haar imant die niet Adelyk was te geven,
Maar ik vind my door een zugt tot u daar toe gedreven.
Gy zult my noit, schoon dat ik hier als toe gedwongen ben
Daarom mishaagen.

KAREL.
Myn Heer, ik dank u voor die eer, en ik beken;
Dat u eedelmoedigheit door dit besluit, zo diep heeft plaats genoomen
In myn hart, dat ik altoos zal tragten, uw voorbeelt daar in naar te komen.

JORIS.
Wel nouw, terwyl Karel met Izabel, en Teeuwis, met Bregje de Bruigom geworden is,
Zo nood ik jouw altemael tot mynent, op een brave zoo vis,
Wy zullenze op de gezontheit van de jonge luy eens lustig begieten.

KNIERTJE.
Ja kom keyeren kom, nouw myn kind de Bruid is, mag het 'er wel op overschieten.

EINDE.